Stuk **997** (2006-2007) – Nr. 1

V L A A M S  P A R L E M E N T

Zitting 2006-2007

27 oktober 2006

# BELEIDSBRIEF

## Gelijke Kansen

## Beleidsprioriteiten 2006-2007

ingediend door mevrouw Kathleen Van Brempt,
Vlaams minister van Mobiliteit, Sociale Economie en Gelijke Kansen

INHOUD

Blz.

1. Inleiding ..... 3
2. Coördinerend beleid ..... 5
   2.1. Open coördinatiemethode ..... 5
   2.2. Mainstreaming eigen initiatieven ..... 6
      2.2.1. Registratie kansengroepen ..... 6
      2.2.2. Databank experten ..... 8
      2.2.3. Ruimtelijke ordening en toegankelijkheid ..... 9
      2.2.4. Aangepast vervoer voor personen met een handicap ..... 9
   2.3. Maatschappelijk draagvlak voor gelijke kansen ..... 11
      2.3.1. Denktank – Kalender allochtone vrouwen ..... 11
      2.3.2. Diversiteit in besluitvorming ..... 11
      2.3.3. 2007 – Europees Jaar Gelijke Kansen ..... 16
3. Functioneel beleid ..... 19
   3.1. Algemeen ..... 19
      3.1.1. Expertise en methodieken ..... 19
   3.2. Gender ..... 21
      3.2.1. Expertise en methodieken ..... 21
      3.2.2. Participatie ..... 27
      3.2.3. Samenwerking ..... 30
   3.3. Seksuele oriëntatie ..... 32
      3.3.1. Expertise en methodieken ..... 32
      3.3.2. Participatie ..... 34
      3.3.3. Samenwerking ..... 37
   3.4. Toegankelijkheid ..... 37
      3.4.1. Expertise en methodieken ..... 38
      3.4.2. Participatie ..... 45
      3.4.3. Samenwerking ..... 46

Bijlage I: Samenvatting ..... 49

Bijlage II: Overzicht resoluties en aanbevelingen Vlaams Parlement m.b.t. het Vlaamse gelijkekansenbeleid ..... 51

Bijlage III: Afkortingen ..... 53

# 1. Inleiding

Zoals vooropgesteld in de beleidsnota Gelijke Kansen 2004-2009 heeft het Vlaamse gelijkekansenbeleid oog voor verschillen tussen sociale groepen **(diversiteit)** en voor de individuele ontplooiing en ontwikkeling van mensen (**emancipatie**) binnen die groepen. Het streeft ernaar dat niemand wordt uitgesloten (**non-discriminatie**) en dat iedereen zich verantwoordelijk voelt voor de onderlinge samenhang (**solidariteit**). Het gelijkekansenbeleid wil achterstellings- en uitsluitingsmechanismen tegengaan en richt zich hierbij in de eerste plaats op dergelijke mechanismen die door **gender**, **seksuele oriëntatie** of **ontoegankelijkheid** worden veroorzaakt. Het heeft daarbij in het bijzonder oog voor de effecten van het samenspel van deze mechanismen met andere kenmerken die tot achterstelling of uitsluiting kunnen leiden, zoals etnisch-culturele achtergrond, leeftijd, religie, … Het gelijkekansenbeleid wil deze mechanismen zichtbaar en bespreekbaar maken, ze bestrijden en de totstandkoming van nieuwe dergelijke mechanismen voorkomen.

Voor deze legislatuur werden vier domeinen bepaald waarop prioritair wordt gefocust, namelijk socialisatie, loopbaanontwikkeling, leefwereld en beleidsparticipatie. **Socialisatie** betreft het zich eigen maken van heersende normen en waarden. Het is een proces dat zich afspeelt in verschillende geledingen van de maatschappij: thuis, op school, op de werkvloer, … Het gelijkekansenbeleid wil ervoor zorgen dat deze processen worden ontdaan van stereotiepe en beperkende beeldvorming. **Loopbaanontwikkeling**, het tweede prioritaire domein, is het geheel van de verschillende fases die men doorloopt tussen de intrede op en de uittrede uit de arbeidsmarkt. Zowel de voorbereiding, opstart als uitbouw van een loopbaan worden door uitsluitings- en achterstellingsmechanismen gekenmerkt. Het gelijkekansenbeleid wil deze mechanismen opsporen en wegwerken. Met **leefwereld** wordt het geheel van de fysieke en socio-culturele leefomgeving bedoeld. Ten slotte is er het belangrijke domein van de **participatie** van mensen aan allerlei democratische processen. Het gelijkekansenbeleid streeft naar een evenwichtige beleidsparticipatie van vrouwen en mannen en naar meer divers samengestelde besluitvormingsorganen.

Terwijl toegankelijkheid vooral betrekking heeft op het domein leefwereld en er op het vlak van seksuele oriëntatie overwegend wordt gewerkt aan socialisatie, zijn met betrekking tot gender zowel socialisatie, loopbaanontwikkeling als beleidsparticipatie prioritaire aandachtspunten.

Achterstellings- en uitsluitingsmechanismen doen zich op vele terreinen van het maatschappelijke leven voor. Het is dan ook belangrijk dat er vanuit het Vlaamse gelijkekansenbeleid beleidsdomeinoverschrijdend wordt gewerkt. De minister van Gelijke Kansen heeft de opdracht om

via een **coördinerend of horizontaal beleid** de beleidsmakers in andere beleidsdomeinen te stimuleren en te ondersteunen in het nemen van initiatieven die gelijke kansen bevorderen. Het gelijkekansenbeleid is op die manier een stuwkracht voor verandering, al liggen de concrete maatregelen op vele terreinen.

Naast de rol van coördinator van een horizontaal gelijkekansenbeleid voor Vlaanderen, voert de Vlaamse minister van Gelijke Kansen ook een **verticaal of functioneel gelijkekansenbeleid** met eigen prioriteiten en middelen. Zo wordt expertise ontwikkeld die inzicht geeft in de situatie van de doelgroepen van het gelijkekansenbeleid, in de problemen die ze ervaren en in de mogelijke oplossingen. Ook wordt het middenveld versterkt. Middenveldorganisaties zijn immers belangrijke belangenverdedigers van de doelgroepen en intermediairs tussen hen en het beleid. Daarnaast wordt de brede bevolking gesensibiliseerd via het verspreiden van informatie en via campagnes. Verder wordt er gewerkt aan de uitbouw van structurele contacten met de lokale en provinciale besturen met het oog op de verankering en afstemming van een gelijkekansenbeleid in de verschillende bestuursgeledingen. Ten slotte wordt ook met het federale, supranationale en internationale niveau in de mate van het mogelijke afgestemd.

# 2. Coördinerend beleid

## 2.1 Open coördinatiemethode

*Realisaties september 2005-september 2006*

Sinds 2005 wordt er op een structurele manier gewerkt aan de uitbouw en verankering van de horizontale component van het Vlaamse gelijkekansenbeleid. Dit gebeurt door de toepassing van de open coördinatiemethode. Zoals in de motie van aanbeveling m.b.t. de beleidsbrief 2005-2006 van Gelijke Kansen (hierna verkort 'motie van aanbeveling'; *Parl. St.* 2005-06, nr. 561 – 6, 2) aan de Vlaamse Regering gevraagd werd, werden in het kader van de open coördinatiemethode strategische en operationele doelstellingen ontwikkeld en bekrachtigd en werden de eerste stappen gezet om deze doelstellingen via actieplannen concreet uitvoering te geven. Hierbij werd – opnieuw in uitvoering van de motie van aanbeveling – een goede samenwerking gerealiseerd over de verschillende beleidsdomeinen heen. Voor wat het thema gender betreft, werd daarbij expliciet gefocust op het dichten van de loo(pbaa)nkloof.

In het najaar van 2005 vonden er bilaterale gesprekken plaats tussen actoren van het Vlaamse gelijkekansenbeleid enerzijds en vertegenwoordigers van de verschillende functionele kabinetten anderzijds. Tijdens deze gesprekken werden de mogelijkheden besproken met betrekking tot het integreren van een gelijkekansenperspectief in de respectieve bevoegdheidsdomeinen. Vervolgens werden door alle Vlaamse ministers voorstellen ingediend voor strategische en operationele doelstellingen op het vlak van gelijke kansen, en meer specifiek m.b.t. de thema's gender, seksuele identiteit en fysieke toegankelijkheid. Deze voorstellen werden geïntegreerd in één 'doelstellingennota' die op 24 maart 2006 door het Vlaamse Ministerieel Comité voor Gelijke Kansen werd goedgekeurd. Dat comité gaf vervolgens de opdracht aan de hoofden van de departementen om een nieuwe Commissie Gelijke Kansen op te richten met vertegenwoordigers uit de dertien beleidsdomeinen.

Deze Commissie Gelijke Kansen kwam voor het eerst samen op 19 mei 2006. Op die datum werd afgesproken dat de commissieleden tegen 15 juli 2006 actieplannen zouden indienen ter realisatie van de afgesproken doelstellingen. De plannen werden inmiddels door de ambtelijke cel 'Gelijke Kansen in Vlaanderen' doorgelicht.

*Beleidsopties en initiatieven september 2006-september 2007*

De bevindingen uit de doorlichting van de actieplannen werden tijdens de bijeenkomst van de Commissie Gelijke Kansen op 19 september 2006 besproken. Vervolgens worden tijdens bilaterale gesprekken tussen een vertegenwoordiger van de ambtelijke cel 'Gelijke Kansen in Vlaanderen' en de commissieleden suggesties besproken die de actieplannen zouden kunnen optimaliseren. Bedoeling is om de fase van het opstellen van de actieplannen begin november te finaliseren. Vanaf die datum start de implementatiefase officieel, al dient hierbij opgemerkt te worden dat een aantal in de actieplannen beschreven initiatieven reeds lopende zijn.

De Commissie Gelijke Kansen zal vanaf september 2006 tweemaandelijks samenkomen. Tijdens deze samenkomsten zal er ruimte zijn voor het uitwisselen van goede praktijken, voor het verwerven van verdere expertise m.b.t. de aandachtsgroepen en thema's die in het open coördinatieproces centraal staan en voor het voorbereiden en concretiseren van de volgende fasen van het proces (zoals de rapporteringsfase en de voorbereiding van nieuwe doelstellingen en/of actieplannen).

Tegen 15 juli 2007 dienen de commissieleden een voortgangsrapport in met betrekking tot de realisatie van de lopende actieplannen. Ook dienen zij tegen die datum geactualiseerde en nieuwe actieplannen in.

## 2.2 Mainstreaming eigen initiatieven

### 2.2.1. Registratie kansengroepen

Statistische gegevens zijn voor het Vlaamse gelijkekansenbeleid essentieel om een preventief en remediërend gelijkekansenbeleid te kunnen uitbouwen. Ze zijn noodzakelijk om een zicht te krijgen op de aard, de omvang en de oorzaken van de geviseerde achterstellings- en uitsluitingsmechanismen. Sommige aandachtsgroepen van het gelijkekansenbeleid zijn echter statistisch onzichtbaar. Zo blijken allochtonen, mensen met een handicap en holebi's erg moeilijk terug te vinden in de registratiegegevens van de verschillende beleidsdomeinen van de Vlaamse overheid. Daar waar kansengroepen wel worden geregistreerd verschilt de wijze waarop dat gebeurt dikwijls in die mate dat een onderlinge vergelijking van gegevens onmogelijk wordt.

*Realisaties september 2005 – september 2006*

Begin 2005 werden de verschillende beleidsdomeinen uitgebreid bevraagd over hun wijze van registratie. Een expertenwerkgroep, samengesteld uit vertegenwoordigers van het Vlaamse gelijkekansenbeleid, de Studiedienst van de Vlaamse Regering, het Steunpunt Gelijkekansenbeleid en de Dienst Emancipatiezaken, boog zich begin 2006 over de resultaten van deze inventarisatie. Op basis van de analyse van de resultaten in de expertenwerkgroep werd de idee verlaten om één unieke uniforme registratiemethodiek voor alle beleidsdomeinen uit te werken. Een dergelijke aanpak bleek omwille van de complexiteit niet haalbaar. Daarom wordt ervoor geopteerd om de bestaande registratiesystemen te verbeteren door tekortkomingen op te sporen en op te heffen. In eerste instantie wordt verder gewerkt rond de registratie van 'allochtonen'. De bekomen resultaten worden naderhand, waar mogelijk, vertaald naar de andere beoogde kansengroepen.

Vanuit het Vlaamse gelijkekansenbeleid en de Studiedienst van de Vlaamse Regering werden, bij wijze van steekproef, gesprekken aangegaan met verantwoordelijken binnen het beleidsdomein Werk over de mate waarin de huidige registratie tekort schiet om de realisatie van de doelstellingen van dit beleidsdomein/-veld/regelgeving cijfermatig op te volgen. Dit leverde relevante informatie op met het oog op een verbeterde registratie. Zo kan verbetering eventueel worden gezocht in koppelingen tussen bestaande systemen. Vooraleer hierover verdere uitspraken te kunnen doen, is echter een totaalzicht nodig op de verschillende systemen over de Vlaamse beleidsdomeinen heen. Daarom legde de Studiedienst van de Vlaamse Regering eind juli de vraag m.b.t. tekortkomingen in de huidige registratiesystemen van allochtonen in functie van vooropgestelde beleidsdoelstellingen via een schriftelijke bevraging aan alle leidende ambtenaren voor.

*Beleidsopties en initiatieven september 2006 – september 2007*

De antwoorden op de bevraging naar tekortkomingen in de huidige registratiesystemen van allochtonen en mogelijke verbeterpunten werden half september bekomen. De Studiedienst van de Vlaamse Regering analyseert de resultaten en zal een aantal aanbevelingen formuleren die aan de expertenwerkgroep voorgelegd zullen worden. De Minister bevoegd voor Inburgering wordt bij deze werkgroep betrokken.

Het is de bedoeling dat nadien een gelijkaardig proces doorlopen wordt voor de andere aandachtsgroepen en –thema's: geslacht, seksuele oriëntatie, personen met een handicap, opleidingsniveau en leeftijd. De Studiedienst van de Vlaamse Regering zal hierbij een coördinerende rol vervullen. Dit dossier heeft geen implicaties voor de begroting van 2007 van het Vlaamse gelijkekansenbeleid.

### 2.2.2. Databank experten

In opdracht van het gelijkekansenbeleid zal een expertendatabank worden ontwikkeld die de media de kortste weg moet wijzen naar deskundigen inzake gelijkekansenmateries. De databank beoogt de zichtbaarheid te vergroten van deskundige vrouwen, allochtonen en mensen met een functioneringsbeperking. Op die manier wordt een meer gediversifieerde beeldvorming van de samenleving mogelijk. Daarnaast zal de databank ook informatie verschaffen over experts inzake gender en seksuele oriëntatie.

*Realisaties september 2005 – september 2006*

Op basis van een voorbereidende fase die in teken stond van het detecteren van kritische succesfactoren van een dergelijke databank, werd in het voorjaar van 2006 een plan van aanpak uitgewerkt. Daarop werden onderhandelingen opgestart over het toekomstige beheer van de nog te ontwikkelen expertendatabank. Om een optimaal gebruik van de databank te verzekeren, is het immers aangewezen dat de databank beheerd wordt door een voor de media neutrale instantie die in het medialandschap is ingebed. Het is de intentie van het Vlaamse gelijkekansenbeleid deze beheerder ook bij de ontwikkelfase van de databank te betrekken. In mei 2006 verklaarde de Raad van Beheer van de Vlaamse Vereniging van Journalisten zich principieel akkoord om het toekomstige beheer van de databank op zich te nemen.

*Beleidsopties en initiatieven september 2006 – september 2007*

De eigenlijke ontwikkeling van de databank zal dit najaar vanuit het Vlaamse gelijkekansenbeleid worden uitbesteed. Vertegenwoordigers vanuit het medialandschap zullen bij de ontwikkeling van het concept van de databank worden betrokken. Vertegenwoordigers van en experts over de kansengroepen en –thema's zullen bij de verzameling van de databestanden worden betrokken. Eind 2007 dient de ontwikkeling van de databank een feit te zijn.

Met het oog op een eventuele toekomstige inbedding van dit initiatief zullen het komende werkjaar de eerste verkennende gesprekken met de Vlaamse minister bevoegd voor Media worden opgestart.

De ontwikkeling van de databank, zowel wat de softwarestructuur als wat de databestanden betreft, en in een eerste fase ook het beheer van de databank, zullen vanuit de algemene werkingsmiddelen van het Vlaamse gelijkekansenbeleid gefinancierd worden (B.A. 12.01). In functie van een precieze omschrijving van de uit te besteden opdrachten zal het exacte te besteden budget bepaald worden. Voor de ontwikkeling van de softwarestructuur van deze databank wordt een budget van 30.000 € voorzien.

### 2.2.3. Ruimtelijke ordening en toegankelijkheid

Een van de belangrijkste hefbomen inzake integrale toegankelijkheid is een goede regelgeving met gekwantificeerde voorschriften. Een degelijke wetgeving vormt de basis waarop stimulerende initiatieven vanuit andere beleidsdomeinen en sectoren vorm kunnen krijgen. De regelgeving die vandaag in Vlaanderen de toegankelijkheid op publieke gebouwen regelt, dateert uit 1975. De criteria die erin worden aangereikt zijn verouderd en voldoen bijgevolg niet aan de eisen van integrale toegankelijkheid.

*Realisaties september 2005 – september 2006*

Het afgelopen werkjaar werd vanuit het Vlaamse gelijkekansenbeleid overlegd met de minister van Ruimtelijke Ordening om nieuwe, actuele toegankelijkheidsnormen te ontwikkelen ter vervanging van de uit 1975 daterende wetgeving en deze te laten afdwingen via het reguliere vergunningsbeleid. De minister van Ruimtelijke Ordening schoof de actualisering van de toegankelijkheidsnormering als concrete doelstelling naar voor in het kader van de open coördinatiemethode.

Intussen wordt dit dossier binnen het Vlaams expertisecentrum inzake toegankelijkheid, ENTER, voorbereid. Er wordt gewerkt aan een concreet voorstel van normen en criteria. Ook worden de mogelijkheden onderzocht om een systeem van verplichte advisering in te voeren.

*Beleidsopties en initiatieven september 2006 – september 2007*

Aan de hand van dit voorbereidende werk zal dit dossier dit najaar meer concreet kunnen worden gemaakt, wat – na overleg met onder meer de gebruikerssector – kan resulteren in een concreet ontwerp van regelgeving.

Aangezien de toegankelijkheidseisen in de voorwaarden voor het verkrijgen van een bouwvergunning worden ingeschreven, zullen deze eisen enkel betrekking hebben op wat op plan afleesbaar is. Voor wat de niet planmatig verifieerbare aspecten van integrale toegankelijkheid betreft, dient er werk gemaakt te worden van gerichte informatie en sensibilisatie. In het voorjaar van 2007 gaat ENTER daarom van start met de ontwikkeling van een Vlaams handboek voor toegankelijkheid. Dit handboek, dat de verplichte regulering zal begeleiden, zal iedereen die bij het bouwproces betrokken is, inzicht geven in de principes van toegankelijkheid, en dit onder meer aan de hand van illustraties van goede praktijken.

### 2.2.4. Aangepast Vervoer voor personen met een handicap

Vanuit het gelijkekansenbeleid wordt sinds 2001 een netwerk van diensten van aangepast vervoer gecoördineerd en gefinancierd. Deze diensten bieden aanvullend vervoer op het reguliere openbare aanbod voor mensen met een beperkte mobiliteit. Het dossier bevond zich al die tijd in een overgangsfase. Het concept werd vanuit het gelijkekansenbeleid opgestart maar hiermee is haar

'pioniersrol' beëindigd. De tijd is nu rijp om het dossier rond aangepast vervoer een meer structurele onderbouw te geven en in te bedden in meer reguliere beleidsdomeinen ten aanzien van dit dossier.

*Realisaties september 2005 – september 2006*

Begin 2006 stelden de betrokken ministers (m.n. minister-president Yves Leterme, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin Inge Vervotte en Vlaams minister van Mobiliteit, Sociale Economie en Gelijke Kansen Kathleen Van Brempt) een gezamenlijke mededeling op aan de Vlaamse Regering betreffende de problematiek van het aangepast vervoer. Als uitgangspunt bij het zoeken naar oplossingen voor deze problematiek werd daarin het vervoer van alle personen met mobiliteitsbeperkingen naar voor geschoven. Oplossingen moeten bijgevolg in een geïntegreerd kader gezocht worden.

De bevoegde ministers engageerden zich ertoe, via een ronde-tafel-overleg met de VVSG, de VVP, het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap en De Lijn, na te gaan hoe alle mogelijke partners hun kennis en deskundigheid ter beschikking kunnen stellen en op welke wijze dit vanuit de Vlaamse overheid mee gestimuleerd en ondersteund kan worden. Dit overleg werd op 6 juni 2006 opgestart.

In 2006 werd ter ondersteuning van de krachtens het huidige subsidiereglement erkende diensten 1.008.000 € besteed aan aangepast vervoer (B.A. 33.13).

*Beleidsopties en initiatieven september 2006 – september 2007*

In een volgende fase dient in overleg met alle betrokkenen (de VVSG, de VVP, het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap, De Lijn, Overleg Diensten Aangepast Vervoer, de taxisector, ToegankelijkheidsOverleg Vlaanderen), een conceptueel en budgettair kader gecreëerd te worden waarin een eventueel nieuw systeem voor aangepast vervoer kan functioneren. In samenspraak met de betrokken actoren, dient verder bepaald te worden hoe dit nieuwe systeem optimaal geïmplementeerd kan worden. Dit zal onder meer impliceren dat het aangepast vervoer niet langer vanuit het Vlaamse gelijkekansenbeleid wordt aangestuurd.

Voor het aangepast vervoer voor personen met een beperkte mobiliteit wordt in de begroting van het Vlaamse gelijkekansenbeleid voor 2007 als overgangsmaatregel opnieuw 1.008.000 € voorzien (B.A. 33.13).

## 2.3 Maatschappelijk draagvlak voor gelijke kansen

### 2.3.1. Denktank - Kalender allochtone vrouwen

De maatschappelijke problemen die allochtone vrouwen vandaag ervaren, doen zich voor op verschillende domeinen van het samenleven. Voor het huidige gelijkekansenbeleid vormen zij een prioritaire deelgroep. Het Vlaamse gelijkekansenbeleid wil zowel de interne als de externe emancipatie van allochtone vrouwen ondersteunen. De interne emancipatie gaat over de emancipatie als vrouw binnen de eigen etnisch-culturele gemeenschap. Met externe emancipatie wordt de emancipatie als allochtoon in de Vlaamse samenleving bedoeld. Het Vlaamse gelijkekansenbeleid ging hierover in het eerste jaar van haar legislatuur in een verkennende dialoog met de doelgroep zelf, aan de hand van meerdere informele gesprekken met diverse groepen van allochtone vrouwen.

*Realisaties september 2005 – september 2006*

De resultaten van deze gesprekken werden eind vorig jaar op een laagdrempelige en toegankelijke manier in woord en beeld gebracht aan de hand van een jaarkalender voor 2006 die de leefsituatie van allochtone vrouwen illustreert. Van deze kalender werden 1.500 exemplaren verspreid.

Dit initiatief werd in het voorjaar van 2006 verder gezet met de oprichting van een denktank allochtone vrouwen. De denktank is samengesteld met vrouwen die omwille van hun etnisch-culturele achtergrond en/of beroepsmatig contact met allochtone vrouwen, over de nodige expertise beschikken om nieuwe ideeën te concretiseren in acties en om bestaande beleidsmaatregelen te toetsen. Op deze manier wordt ervoor gezorgd dat het gelijkekansenbeleid geënt is op reële noden en behoeften van de doelgroep en voldoende draagvlak heeft.

*Beleidsopties en -initiatieven september 2006 – september 2007*

Via de open coördinatiemethode zullen de gesignaleerde noden en behoeften van allochtone vrouwen aangekaart worden bij de bevoegde Vlaamse ministers.

### 2.3.2. Diversiteit in besluitvorming

Diversiteit is in het Vlaanderen van vandaag een realiteit. Een gebrek aan diversiteit in besluitvorming is dan ook een aanwijzing van het bestaan van ongelijke kansen op het vlak van politieke besluitvorming.

Het initiatief dat het Vlaamse gelijkekansenbeleid, samen met de Vlaamse minister bevoegd voor Binnenlands Bestuur, nam om het Gemeente- en Provinciekiesdecreet te wijzigen met het oog op een

grotere instroom van vrouwen werd tot een goed einde gebracht. Aldus waren bij de gemeente- en provincieraadsverkiezingen de kieslijsten samengesteld uit 50% vrouwen en 50% mannen. Bij de eerste drie kandidaten op een lijst kwamen telkens personen van beide seksen voor. Het aantal vrouwen dat op 8 oktober werd verkozen in gemeente- en provincieraden is betekenisvol gestegen in vergelijking met de lokale verkiezingen van 2000. Er werden 33% vrouwen in de gemeenteraden verkozen en 37% in de provincieraden. In 2000 waren dat er slechts 27% voor de gemeenten en 29% voor de provincies. Er is dus sprake van een stijging op van respectievelijk 6 en 8%.

Regelgeving m.b.t. de man/vrouw-samenstelling van de kieslijsten is een belangrijk instrument om diversiteit te stimuleren, maar daarnaast wil het Vlaamse gelijkekansenbeleid een betere vertegenwoordiging van diverse kansengroepen en meer gelijkekansenthema's op de lokale agenda stimuleren. Daartoe werd in de lente van 2005, naar aanleiding van de lokale en provinciale verkiezingen in oktober 2006, een 'Actieplan Diversiteit in Besluitvorming' opgesteld. Dit actieplan was erop gericht expertise inzake diversiteit en besluitvorming te verspreiden en rond dit thema te sensibiliseren.

**‘Denk niet cliché. Stem niet cliché’-campagne**

*Realisaties september 2005-september 2006*

In uitvoering van het actieplan werd in het voorjaar van 2006 een campagne uitgeschreven die het brede publiek wil wijzen op de meerwaarde van divers samengestelde politieke besluitvormingsorganen.

Het campagnebudget (excl. mediaruimte) bedraagt 62.647 € (B.A. 12.03, 2006).

Het budget voor mediaruimte bedraagt in totaal 56.000 € (B.A. 12.03, 2005 en 2006).

De campagne liep van half september tot 8 oktober 2006 en bestond uit advertenties in de media, ‘splashpagina’s’ op de websites van verschillende tijdschriften en een website met e-cards.

**Lokale politiek. Iets voor mij?**

*Realisaties september 2005-september 2006*

In de loop van 2005 ontwikkelde de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten met de steun van het Vlaamse gelijkekansenbeleid het draaiboek en de begeleidende brochure ‘Lokale Politiek? Iets voor mij?’. De bedoeling was geïnteresseerden (lokale besturen, middenveldorganisaties, etc.) te stimuleren om informatiesessies te organiseren waarbij ze zich prioritair zouden richten op bevolkingsgroepen die momenteel ondervertegenwoordigd zijn in de politieke besluitvormingsorganen. Tijdens de informatiesessies wordt niet enkel het functioneren van het politieke bedrijf toegelicht, maar ook de meerwaarde van divers samengestelde besluitvormingsorganen. De doelstelling was om te sensibiliseren, te informeren en ook te stimuleren tot participatie. Dit project werd gefinancierd op de begroting van 2005, via B.A. 33.01, met een bedrag van 31.660 €.

Om de implementatie van dit draaiboek te stimuleren, werd samengewerkt met de provinciale emancipatieambtenaren. Zij richtten zelf sessies in en/of namen de rol op van ‘financieel doorgeefluik’ naar organisaties in de eigen provincie die een informatiesessie wilden organiseren. Dit alles werd gefinancierd via B.A. 33.01, begroting 2006, met een bedrag van 50.000 €.

**De macht van het geslacht**

*Realisaties september 2005-september 2006*

Naar aanleiding van het verschijnen van het boek van de hand van Karen Celis en Petra Meier 'De macht van het geslacht. Gender, politiek en beleid in België' (Acco, 2006) organiseerde de hogeschool Gent een studiedag. Op deze studiedag werd, net zoals het boek doet, stilgestaan bij drie cruciale momenten in de relatie tussen vrouwen en de Belgische politiek: de toegang vrouwen tot de politieke arena, de vertegenwoordiging van vrouwen en het beleid voor vrouwen.

Deze studiedag had tot doel een ruimer publiek te informeren over de evolutie van vrouwen in de Belgische politiek en het maatschappelijke debat over vrouwen, politiek en beleid te stimuleren. Deze studiedag werd vanuit het gelijkekansenbeleid mee gefinancierd via B.A. 33.01, met een bedrag van 6.050 €.

**Macht het iets meer zijn?**

*Realisaties september 2005-september 2006*

Het DVD-project 'Macht het iets meer zijn?' vond zijn inspiratie in de vijf machtstechnieken zoals beschreven door de Noorse Berit As en de vormingsmap 'machtswijzer' van de Vrouwenraad. In interviews vertellen politici en politica's van diverse politieke kleuren over deze machtstechnieken en hoe ze ermee omgaan. De productie geeft de krachtmeting weer waarmee vrouwen en mannen van verschillende leeftijden en etniciteit geconfronteerd worden wanneer ze een politiek mandaat uitoefenen. Iedereen die begaan is met politiek, gender en gelijke kansen vindt in deze DVD inspiratie over politiek en de wijsheid om met macht om te gaan. De verdeling in verschillende modules maakt de productie ook geschikt als vormings- en lesmateriaal m.b.t. gender en gelijke kansen. Dit project werd gerealiseerd met financiële steun van het gelijkekansenbeleid ten belope van 9.000 € (B.A. 33.01).

**Lunchgesprekken**

*Realisaties september 2005-september 2006*

Op vraag van het Vlaamse gelijkekansenbeleid organiseerden verschillende ad nominatim gesubsidieerde organisaties lunchgesprekken m.b.t. het thema diversiteit in besluitvorming. Tijdens deze gesprekken worden zowel lokale mandatarissen als vertegenwoordigers van de respectieve aandachtgroepen (personen met een handicap, allochtone vrouwen en holebi's) samengebracht om te bespreken hoe een gelijkekansenperspectief m.b.t. de vermelde aandachtgroepen kan geïntegreerd worden in het nieuwe lokaal beleid. Terwijl de campagne 'Denk niet cliché. Stem niet cliché' een

kwantitatieve doelstelling heeft (nl. het stimuleren van meer diversiteit in politieke besluitvormingsorganen), hebben de lunchgesprekken een kwalitatieve doelstelling (nl. meer aandacht creëren voor de specifieke noden en behoeften van de vermelde aandachtsgroepen in het gevoerde beleid).

Aldus organiseerde de organisatie GRIP (vzw Gelijke Rechten voor Iedere Persoon met een handicap) een lunchgesprek waarop een tiental lokale en provinciale politici van verschillende politieke partijen en uit verschillende regio's aanwezig waren. Zij spraken met een aantal experts op het vlak van handicap over de mogelijkheden voor meer aandacht voor personen met een handicap in het lokale en provinciale beleid.

Ook de Vrouwenraad organiseerde tussen 4 en 8 september in iedere Vlaamse provincie lunchgesprekken en stelde voor het eerst een memorandum voor het lokale gelijkekansenbeleid vrouw/man op. Dit memorandum werd tijdens de lunchgesprekken aan de praktijk en aan de ervaringen van de gemeentelijke en provinciale mandatarissen getoetst.

*Beleidsopties en initiatieven september 2006-september 2007*

Na de gemeente- en provincieraadsverkiezingen organiseert SAMV (Steunpunt Allochtone Meisjes en Vrouwen) lunchgesprekken in drie steden (Antwerpen, Gent en Brussel). Ook de Holebifederatie zal na de verkiezingen lunchgesprekken organiseren. Ook bij deze gesprekken is het de bedoeling op lokaal vlak meer aandacht te creëren voor de specifieke noden en behoeften van de aandachtsgroepen van het gelijkekansenbeleid.

De lunchdebatten werden gefinancierd op de begroting van 2006, via B.A. 12.01, ten bedrage van 1.300 €.

**Toegankelijkheid van stemhokjes**

*Realisaties september 2005-september 2006*

De toegankelijkheid van stembureaus laat wel eens te wensen over. Daarom werd in samenspraak met de Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur een brief tot de gemeentebesturen gericht om bij de gemeente- en provincieraadsverkiezingen van 8 oktober extra aandacht te besteden aan de toegankelijkheid van stembureaus. Bovendien werd de brochure 'Toegankelijkheid van stembureaus', aan alle gemeentebesturen bezorgd en is deze beschikbaar via www.vlaanderenkiest.be. Ten slotte werden op initiatief van het Vlaamse gelijkekansenbeleid de onderrichtingen voor de voorzitters van stembureaus m.b.t. de toegankelijkheid van stemlokalen uitgebreid en aangepast.

Dit initiatief had geen budgettaire implicaties voor de begroting van 2006. Ook in 2007 zal dit initiatief geen budgettaire implicaties hebben.

**Meten is weten**

*Realisaties september 2005-september 2006*

In overleg met het Vlaamse beleid voor Binnenlands Bestuur werd afgesproken een gelijkekansenperspectief mee te nemen bij de analyse van de verkiezingsresultaten en het verdere postelectoraal onderzoek. Aldus zal de verhouding van het aantal gekozen mannen en vrouwen geanalyseerd worden. Hierbij wordt ook het leeftijdsaspect belicht.

Dit initiatief had geen budgettaire implicaties.

### 2.3.3. 2007 _ Europees Jaar Gelijke Kansen

De Europese Unie wil gelijke kansen voor iedereen in de praktijk brengen door gedrags- en mentaliteitsveranderingen aan te moedigen. Daarom lanceert ze in 2007 het 'European Year of Equal Opportunities for All' om de bevolking van de Europese Unie te sensibiliseren over haar rechten op het vlak van non-discriminatie en gelijke behandeling, basisrechten in de Unie. Ondanks de vele richtlijnen en doelstellingen worden in de praktijk nog veel mensen in onze samenleving gediscrimineerd. Door nog meer de nadruk te leggen op een gelijkekansenbeleid wil de Europese Commissie onder meer haar sociale en werkgelegenheidsdoelstellingen halen en de Europese groei stimuleren.

Er zijn volgens de Europese Commissie twee grote politieke uitdagingen in Europa: enerzijds het aanpakken van hardnekkige ongelijkheden en discriminaties en anderzijds het werken aan sociale cohesie ingevolge de vergrijzing van de samenleving en de grotere migratiebewegingen die via de arbeidsmarkt in gang gezet zijn.

*Realisaties september 2005-september 2006*

In de loop van 2006 werden er heel wat initiatieven genomen om de vier speerpunten voor te bereiden, die voorzien zijn in het Vlaamse deel van het Europees Jaar Gelijke Kansen. Zo werd ten behoeve van het middenveld, de provinciale gelijkekansenambtenaren en het Steunpunt Gelijkekansenbeleid een voorlichtingsronde georganiseerd m.b.t. de doelstellingen en krachtlijnen van het Europees Jaar Gelijke Kansen. Het Steunpunt Gelijkekansenbeleid organiseerde in september 2006 op het internationale congres 'Equal is not enough' een debatronde m.b.t. het Europees Jaar Gelijke Kansen waarin actoren uit de academische wereld, beleidsverantwoordelijken en het middenveld uitgenodigd werden om een brede visie op gelijke kansen te ontwikkelen.

Deze initiatieven hadden geen budgettaire implicaties voor de begroting van 2006.

*Beleidsopties en -initiatieven september 2006 – september 2007*

Ter vertaling van de doelstellingen van het Europees Jaar, wordt er intensief verder gewerkt aan alle doelstellingen die in het kader van het regeerakkoord, de beleidsbrief en de open coördinatiemethode met de partners in de Vlaamse Regering zijn afgesproken. Verder zullen er in het kader van dit jaar initiatieven worden opgezet die de doelstellingen vanuit Europees niveau onderschrijven.

Het Vlaamse gelijkekansenbeleid wenst in dit kader in 2007 een viertal speerpunten sterk in de kijker te zetten:

- het holibithema, met een internationaal congres;
- een grootschalige, crossmediale imagocampagne, om de combinatie arbeid en gezin op een frisse, eigentijdse manier op de publieke agenda te zetten;
- toegankelijkheid, via de week van Universal Design;
- regelgeving en acties m.b.t. gelijke behandeling.

Het Vlaamse gelijkekansenbeleid wil met deze acties vooral vooroordelen doorprikken en discriminaties voorkomen en aanpakken. Het hoeft niet gezegd dat vooroordelen vaak aan de basis liggen van zowel directe als indirecte discriminatie. Een gebrek aan kennis of negatieve stereotiepe opvattingen, vooroordelen dus, kunnen exclusie van mensen tot gevolg hebben. Vaak zijn deze stereotyperingen en discriminaties gelinkt aan één of meerdere identiteitskenmerken zoals geslacht, seksuele voorkeur, afkomst, functioneringsmogelijkheden, leeftijd, …

De activiteiten die kaderen in '2007 Europees Jaar Gelijke Kansen' worden bekostigd vanuit B.A. 12.04 ten belope van een bedrag van 325.000 €.

# 3. Functioneel beleid

## 3.1 Algemeen

### 3.1.1. Expertise en methodieken

**Plan Gelijke Behandeling**

*Realisaties september 2005 – september 2006*

Op Vlaams niveau is vorig jaar gestart met de omzetting van drie EU-richtlijnen inzake antidiscriminatie die tot op heden op Vlaams niveau nog onvoldoende omgezet waren. Het betreft richtlijn 2000/43 van 29 juni 2000 houdende toepassing van het beginsel van gelijke behandeling van persoon ongeacht ras of etnische afstamming, richtlijn 2000/78 van 27 november 2000 tot instelling van een algemeen kader voor gelijke behandeling in arbeid en beroep en richtlijn 2004/113 van 13 december 2004 houdende toepassing van het beginsel van gelijke behandeling van mannen en vrouwen bij de toegang tot en het aanbod van goederen en diensten.

In uitvoering van deze richtlijnen wordt op dit ogenblik een Actieplan Gelijke Behandeling uitgewerkt. De Vlaamse minister bevoegd voor Inburgering wordt betrokken bij de opmaak van dit plan. Eén onderdeel van dit Actieplan betreft een Decreet Gelijke Behandeling (werktitel). Met een voorstudie die in de loop van 2005 werd uitgeschreven, werd in 2006 reeds een eerste aanzet tot dit decreet gegeven.

*Beleidsopties en -initiatieven september 2006 – september 2007*

In de loop van het najaar van 2006 en het voorjaar van 2007 wordt – ook in uitvoering van de motie van aanbeveling (*Parl. St.* 2005-06, nr. 561 – 6, 2) – het decreet verder uitgewerkt. Het Actieplan zal zich evenwel niet beperken tot een juridisch luik, doch wil tevens een preventief en sensibiliserend luik uitwerken, met de bedoeling discriminatoire praktijken te vermijden. Op die manier wordt ook tegemoet gekomen aan opmerkingen die geformuleerd werden in het *actualiteitsdebat over het toenemende racisme en geweld in onze samenleving* (*Parl. Hand.* 2005-06, 24 mei 2006). In het kader daarvan zal onderzocht worden hoe een fijnmazig netwerk van discriminatiemeldpunten vorm kan krijgen. Het merendeel van de bestaande meldpunten zijn ontstaan uit een particulier of lokaal initiatief. Een gevolg hiervan is dat tussen de huidige meldpunten verschillen bestaan in omvang, missie en werkingsstrategie. Om tot een degelijk Gelijke Behandelingsbeleid in Vlaanderen te komen, dringt een duidelijke en zo compleet mogelijke inventarisatie van de bestaande lokale en bovenlokale

initiatieven zich op. In dit verband zal nog in het najaar van 2006 een korte inventariserende studie opgestart worden naar de gelijkenissen en verschillen tussen de bestaande initiatieven. Voor deze kortlopende onderzoeksopdracht wordt maximaal een bedrag van 20.000 € voorzien (B.A. 12.01).

Op de begroting van 2007 is voor het Actieplan Gelijke Behandeling een budget van 400.000 € (B.A. 12.05) ingeschreven.

**Steunpunt Gelijkekansenbeleid**

*Realisaties september 2005-september 2006*

Tijdens het afgelopen jaar werd er aan het Steunpunt Gelijkekansenbeleid verder gewerkt aan de realisatie van het meerjarenprogramma en meer bepaald van de concrete jaarplannen voor 2005 en 2006. Zo werden er een aantal onderzoeken afgerond, zoals bijvoorbeeld 'Beleving van gelijke kansen in de levensloop', 'Waar zijn al die kapsters naartoe? De positie van laaggeschoolde vrouwen', 'De transgenderbeweging in Vlaanderen en Brussel in kaart gebracht: organisatiekenmerken, netwerken en strijdpunten'. De onderzoeken werden ontsloten voor een breder publiek via o.a. de organisatie van 'onderzoeksdagen'. Het denken over (on)gelijke kansen werd verder aangemoedigd via o.a. de publicatie van een derde jaarboek, 'Het leven zoals het zou kunnen zijn: (on)gelijke kansen in de levensloop'.

Op de begroting van 2006 werd op B.A. 33.50 een bedrag van 251.000 € ingeschreven voor het Steunpunt Gelijkekansenbeleid.

Met het oog op de oprichting van een nieuwe lichting Steunpunten voor Beleidsrelevant Onderzoek, werd vanuit het Vlaamse gelijkekansenbeleid de noodzaak bepleit van een eigen steunpunt, ook na 2006. De Vlaamse Regering volgde deze redenering en nam het 'gelijkekansenbeleid' op als thema in de oproep voor nieuwe voorstellen, die in het voorjaar gelanceerd werd. In deze oproep werd vooropgesteld dat de onderzoekslijnen van het 'nieuwe' Steunpunt Gelijkekansenbeleid dienen te vertrekken vanuit drie primaire onderzoeksvariabelen (populatiekarakteristieken), nl. gender, seksuele identiteit en etnisch-culturele achtergrond. In combinatie hiermee worden inhoudelijke thema's bepaald. Die thema's worden vooreerst bestudeerd vanuit de primaire onderzoeksvariabele, maar wel met oog voor andere onderzoeksvariabelen. Dit houdt in dat de primaire variabelen waar nodig met elkaar 'gekruist' worden, en dat er daarnaast ook secundaire variabelen gehanteerd worden, zoals leeftijd, gezinsvorm, scholingsgraad, etc. Op deze wijze wordt de verscheidenheid binnen de specifieke aandachtsgroepen zichtbaar.

*Beleidsopties en initiatieven september 2006-september 2007*

In september vond de evaluatie plaats van de ingediende voorstellen, waarna de onderhandelingen over een nieuwe beheersovereenkomst zullen worden opgestart. Dit gebeurt in samenspraak met de Vlaamse minister van Inburgering. Vanaf januari 2007 zou het nieuwe Steunpunt operationeel moeten zijn en kan het jaarplan 2007, met de concrete onderzoeksvragen waarrond zal worden gewerkt, worden opgemaakt.

In de begroting 2007 is op B.A. 33.50 een bedrag voorzien van 150.000 €. Aanvullend met een bijdrage vanuit de middelen van de beleidsdomeinen Inburgering en Wetenschapsbeleid, zal het werkingsbudget van het Steunpunt Gelijkekansenbeleid 800.000 € bedragen.

## 3.2 Gender

Er is een kloof tussen wat inzake gelijke kansen voor vrouwen en mannen al werd bereikt op juridisch vlak en wat op maatschappelijk vlak is gerealiseerd of aanvaard. Ondanks de grote vooruitgang sinds de opkomst van de vrouwenbeweging, kan men in diverse domeinen van het maatschappelijke leven nog steeds niet spreken van echte gelijke kansen voor vrouwen en mannen.

Bovendien is het belangrijk niet alleen te wijzen op de verschillen tussen vrouwen en mannen, maar ook op de verschillen tussen vrouwen onderling. Er zijn gender-specifieke karakteristieken en mechanismen die erin resulteren dat specifieke groepen meisjes en vrouwen achterblijven op vlak van het gemiddelde opleidings- en arbeidsniveau en op het vlak van socio-culturele en politieke participatie. Deze vaststelling geldt onder meer voor alleenstaande moeders, oudere vrouwen en allochtone meisjes en vrouwen.

Ten slotte dreigt het gelijkekansendiscours al te makkelijk verengd te worden tot ‘dezelfde kansen voor vrouwen als voor mannen’. Mannen worden echter ook geconfronteerd met vooroordelen en ongelijke kansen die hen belemmeren zich te ontplooien. Het bestrijden van stereotiepe opvattingen over mannen en de discriminaties die ermee samengaan, zijn dan ook een belangrijk aandachtspunt voor deze legislatuur.

### 3.2.1. Expertise en methodieken

**Actieplan loonkloof/loopbaankloof**

Wie denkt dat het loonverschil tussen mannen en vrouwen tot de vorige eeuw behoort, vergist zich. Het loon van vrouwen vertoont een gemiddelde achterstand van 12% ten opzichte van het loon van mannen. Allochtone vrouwen verdienen bovendien gemiddeld nog eens 10% minder dan ‘Westerse’ vrouwen. Het wegwerken van de loo(pbaa)nkloof is – op aansturen van het Vlaamse

gelijkekansenbeleid – het centrale genderthema, waaraan deze legislatuur via de open coördinatiemethode gewerkt wordt (cf. 2.1). Daarnaast worden er vanuit het Vlaamse gelijkekansenbeleid in dit kader ook enkele specifieke initiatieven genomen.

**1. Onderzoek**

*Realisaties september 2005-september 2006*

In het najaar van 2005 werd een onderzoeksopdracht toegekend aan het Steunpunt Werk, Arbeid en Vorming en de Vlerick Hogeschool met als titel 'Verkenning van een specifiek loopbaanpatroon en formulering van aanbevelingen met het oog op remediëring en verbeterde statistische registratie'. Deze onderzoeksopdracht vertrok vanuit de vaststelling dat veel loopbanen voor mannen en vrouwen min of meer evenredig stijgend verlopen zolang mensen promotiekansen benutten en bereid zijn om overwegend te investeren in de uitbouw van hun carrière. Wanneer ze echter enkele jaren kiezen voor een 'vlakke loopbaan' en dus gewoon hun huidige job volwaardig blijven uitoefenen maar niet meedingen voor promotie, is het heel moeilijk om terug 'op de trein te springen' en opnieuw een stijgende loopbaan uit te bouwen. Dit geldt ook voor hen die beslissen om een tijdlang deeltijds te werken. Het gaat hier om een probleem dat te maken heeft met een 'cultureel gegeven' (idee dat een goede leidinggevende in zijn of haar hele levensloop de werkomgeving centraal moet stellen).Het is een probleem dat zowel mannen als vrouwen treft. Toch zien we een genderverschil: de wens of 'keuze' om tijdelijk niet te promoveren, doet zich vooral voor bij vrouwen wanneer zij kinderen krijgen.

Het lopende onderzoek bestaat uit twee luiken: een kwantitatief en een kwalitatief luik. Het eerste wordt opgenomen door het Steunpunt Werkgelegenheid, Arbeid en Vorming. Op basis van bestaande databanken wordt het geschetste probleem in kaart gebracht. Ook worden er suggesties geformuleerd met betrekking tot de wijze waarop er via het opnemen van nieuwe vragen in bestaande arbeidsmarktsurveys bijkomende gegevens kunnen gegenereerd worden die het mogelijk maken om het geschetste probleem nog duidelijker te monitoren.

Het kwalitatieve onderzoeksluik ligt in handen van de Vlerick Hogeschool. Hierbij is het de bedoeling om een dieper inzicht te verwerven in de beweegredenen van interne bewegingen of gebrek aan bewegingen in organisaties m.b.t. vertikale en andere loopbaanverschuivingen. Er wordt hierbij in twee bedrijven onderzoek verricht. Na een kwantitatieve analyse van personeelsstromen volgen gestructureerde diepte-interviews.

Het onderzoek wordt gefinancierd via B.A. 12.02, begrotingsjaar 2005, met een bedrag van 63.600 €.

*Beleidsopties en initiatieven september 2006-september 2007*

Dit onderzoek wordt in december 2006 afgerond. Op basis van de resultaten wordt er beslist over volgende stappen.

**2. Crossmediale campagne over gelijke kansen en rolpatronen op de werkvloer en het gezin**

*Realisaties september 2005-september 2006*

In samenwerking met de Vlaamse minister van Werk werd in het kader van het strategisch actieplan gelijke kansen man/vrouw binnen ESF-doelstelling 3, zwaartepunt 5, een nieuwe oproep gericht naar bedrijven, sociale partners en middenveldorganisaties om innovatieve projecten inzake de combinatieproblematiek te ontwikkelen. In het kader van de themawerking 'gendermainstreaming' (ESF-zwaartepunt 5) heeft het Vlaamse gelijkekansenbeleid de aanzet gegeven om een crossmediale campagne op te zetten om deze projecten bij een ruim publiek en bij ESF-promotoren bekend te maken.

*Beleidsopties en initiatieven september 2006-september 2007*

Zoals hierboven al aangehaald, wil het Vlaamse gelijkekansenbeleid via een grootschalige, crossmediale imagocampagne de combinatie arbeid en gezin op een frisse, eigentijdse manier op de publieke agenda te zetten. Jongeren zullen via gesprekken in Vlaamse scholen aangezet worden na te denken over gelijke kansen en rolpatronen. Ook binnen de allochtone gemeenschap worden dergelijke gedachtewisselingen gestimuleerd. In het kader van deze campagne zullen verschillende mediakanalen, zoals radio- en t.v., worden ingezet. De campagne wordt verder ondersteund met een website en specifieke publicaties.

Deze crossmediale campagne zal via de inzet van ESF- en VESOC-middelen gerealiseerd worden.

**3. Alleenstaande ouders**

*Realisaties september 2005-september 2006*

Jonge alleenstaande ouders, en vooral alleenstaande vrouwen, vinden moeilijk de weg naar de informatie die voor hen relevant is. Een van de oorzaken daarvan is het versnipperde karakter van die informatie. Daarom ondersteunt het Vlaamse gelijkekansenbeleid een project dat voorziet in de ontwikkeling van een website voor alleenstaande ouders. De belangrijkste topics zijn werk en werkloosheid, combinatie arbeid en gezin, het huishouden, de kinderen, wonen, ... De website komt in het najaar van 2006 online. Vanuit het gelijkekansenbeleid werd dit project financieel ondersteund met een subsidie van 33.655 € (B.A. 33.01, begroting 2005).

**4. Verdrag nr. 156**

*Realisaties september 2005-september 2006*

Vanuit het Vlaamse gelijkekansenbeleid zijn stappen ondernomen om ook op het Vlaamse niveau de goedkeuring te bekomen m.b.t. de ratificatie van het verdrag nr. 156 betreffende de gelijke kansen voor en gelijke behandeling van mannelijke en vrouwelijke werknemers, meer bepaald werknemers met gezinsverantwoordelijkheid, dat op 23 juni 1981 werd aangenomen door de Internationale Arbeidsconferentie. Recent verleende de Raad van State een positief advies.

*Beleidsopties en initiatieven september 2006-september 2007*

Het dossier wordt in de loop van het najaar geagendeerd bij de Vlaamse Regering. Normaliter zal het in de loop van dit werkjaar door het Parlement behandeld kunnen worden.

**5. Het Genderjaarboek**

*Realisaties september 2005-september 2006*

Begin 2006 werd besloten om vier publicaties te integreren die (mede) vanuit het Vlaamse gelijkekansenbeleid aangestuurd worden. Het betrof allereerst het Jaarboek Gelijke Kansen, een jaarlijkse uitgave van het Steunpunt Gelijkekansenbeleid. Daarnaast verscheen reeds enige jaren het 'Genderzakboekje', met statistische informatie over de positie van vrouwen en mannen op de arbeidsmarkt. Ten derde werd in het kader van de open coördinatieprocedure een publicatie voorzien die jaarlijks de geboekte vooruitgang zou monitoren. Ten slotte gaf het Vlaamse gelijkekansenbeleid de opdracht tot een essay waarin de loopbaankloof vanuit een genderperspectief wordt geduid. De geïntegreerde publicatie heeft als werktitel 'het Vlaams Genderjaarboek'.

In de editie van 2006 van het Genderjaarboek wordt op de loon- en loopbaankloof gefocust. Het bevat vier luiken. Ten eerste is er een cijferluik dat statistische informatie verstrekt over mannen en vrouwen in een aantal domeinen van het maatschappelijk leven die onlosmakelijk verbonden zijn met de arbeidsmarkt. Een tweede cijferluik betreft het specifieke thema van mannen en vrouwen in de eindeloopbaanfase. Het eerste cijferluik wordt aangemaakt door het Steunpunt Gelijkekansenbeleid, het tweede door het Steunpunt Werkgelegenheid, Arbeid en Vorming. Het derde luik wordt eveneens aangeleverd door het Steunpunt Gelijkekansenbeleid en focust op de wijze waarop vanuit de verschillende Vlaamse beleidsdomeinen het begrip 'gelijke kansen' wordt ingevuld. Hierbij wordt uitgegaan van de genderdoelstellingen die vanuit de verschillende beleidsdomeinen werden ingediend in het kader van de open coördinatiemethode. Aldus wordt concreet invulling gegeven aan de motie van aanbeveling voor wat betreft de rol van het Steunpunt Gelijkekansenbeleid als wetenschappelijke coördinerende instantie die materiaal verzamelt en bundelt in een publicatie dat de open coördinatiemethode illustreert en contextualiseert. (*Parl. St.* 2005-06, nr. 561 – 6, 2). Het vierde luik is een essay van de hand van prof. dr. Luc Sels waarin de loopbaankloof vanuit een genderperspectief wordt geduid.

Het Vlaams Genderjaarboek 2006 wordt grotendeels gefinancierd via ESF- en VESOC-middelen (225.000 €). De opdracht m.b.t. het essayistische luik komt op de begroting 2006 van het Vlaamse gelijkekansenbeleid (B.A. 12.01, 18.652 €).

*Beleidsopties en initiatieven september 2006-september 2007*

In december 2006 zal het eerste Vlaamse Genderjaarboek verschijnen. Het Vlaamse Genderjaarboek wordt een jaarlijkse uitgave. Ook in 2007 zal de loonkloof/loopbaankloof daarin centraal staan.

**Vormingsinitiatief Steunpunt Internationaal Privaatrecht**

Zoals hiervoor reeds aangehaald, vraagt het gelijkekansenbeleid ten aanzien van allochtone vrouwen een aanpak die zowel op gender als op etniciteit gericht is. Het gelijkekansenbeleid hanteert voor deze deelgroep dan ook een tweesporenbeleid, namelijk een inclusief beleid enerzijds en anderzijds een specifiek beleid wanneer dat aangewezen is.

Dat dit specifieke beleid ten aanzien van allochtone vrouwen onder meer aangewezen is inzake internationaal privaatrecht, bleek duidelijk op de Commissie voor Interculturele Dialoog die op 23 februari 2004 door de federale regering werd opgericht. Allochtone vrouwen stuiten namelijk onder meer op rechtsconflicten tussen het buitenlandse familierecht, de internationale verdragen die België ondertekende en bepaalde fundamentele waarden in onze samenleving. De onzekere situatie van sommige vrouwen maakt hun juridisch precaire situatie nog delicater. Het is immers moeilijk om rechten te doen gelden die je niet kent en/of die in de eigen culturele en sociale context worden genegeerd en waarover je bovendien bij vrijwel geen enkele instantie de nodige informatie kan bekomen.

*Realisaties september 2005 – september 2006*

Op 1 december 2005 is het Steunpunt Internationaal Privaatrecht van start gegaan in de schoot van het Vlaams Minderhedencentrum. Het is een pilootproject dat op initiatief van de federale minister bevoegd voor Gelijke Kansen opgericht werd in samenwerking met de regio's. Internationaal Privaatrecht is de rechtstak die de regels omvat die bepalen welk nationaal recht van toepassing is op personen van een andere nationaliteit dan het land, waarin ze verblijven. Het bepaalt bijvoorbeeld welk nationaal recht van toepassing is indien personen van een andere nationaliteit huwen of scheiden in een ander land dan het land van hun nationaliteit. Om in staat te zijn iemand van vreemde origine in een concrete situatie juridische bijstand te verlenen, dient men dus zowel kennis te hebben van het Belgisch Internationaal Privaatrecht als van het toepasselijke buitenlandse rechtsstelsel.

De bedoeling van het Steunpunt is allereerst iedereen die erom vraagt deze juridische bijstand te verlenen. Doelpubliek zijn in eerste instantie de rechtstreeks betrokkenen, nl. vrouwen van vreemde

oorsprong en vrouwen met een vreemde nationaliteit en intermediaire diensten, die met de thematiek geconfronteerd worden. Daarnaast is het de bedoeling dat het Steunpunt vorming organiseert voor personen die beroepshalve in aanraking komen met deze problematiek (advocaten, magistraten, ambtenaren van de burgerlijke stand, juridische raadgevers in het kader van de hulpverlening en beroepsmensen uit de sociale en minderhedensector), zodat ook zij adequate rechtsbijstand kunnen verlenen aan de doelgroep.

Samen met de Vlaamse minister van Inburgering en de Brusselse staatssecretaris voor Gelijke Kansen ondersteunt het Vlaamse gelijkekansenbeleid dit vormingsinitiatief financieel. Voor wat het gelijkekansenbeleid betreft gebeurt dit met een projectsubsidie van 14.333 € op B.A. 33.01 (begroting 2006).

*Beleidsopties en -initiatieven september 2006 – september 2007*

Zowel de individuele adviesverstrekking als de vormingsinitiatieven lopen tot oktober 2007 en zullen met andere woorden de hele komende beleidsperiode overspannen. Na afloop van het project worden de resultaten geëvalueerd en dient de ontwikkelde expertise in het reguliere aanbod inzake juridische bijstand geïntegreerd te zijn. In het licht van de evaluatie van de resultaten, wordt beslist over de nood aan een eventueel vervolgproject. Het project zelf zal aldus geen budgettaire implicaties voor de begroting van 2007 hebben. Een eventueel vervolgproject kan gefinancierd worden vanuit B.A. 33.01.

**Onderzoek naar noden en behoeften van vrouwen van vreemde herkomst die zich in een armoedesituatie bevinden**

*Beleidsopties en initiatieven september 2006-september 2007*

Het Vlaamse gelijkekansenbeleid wil inzicht verwerven in de overlevingsstrategieën, leefwereld en noden en behoeften van vrouwen van vreemde herkomst, die zich in een armoedesituatie bevinden. Aanleiding is de vaststelling dat er sprake is van een schrijnende armoedeproblematiek bij vrouwen van Turkse of Marokkaanse afkomst die, vaak door echtscheiding, alleen komen te staan. Met het oog hierop werd in september 2006 een onderzoeksopdracht aangekondigd. De studie dient tegen 15 juli 2008 afgerond te zijn.

Voor dit onderzoek wordt op de begroting van 2006 88.000 € voorzien (B.A. 12.02).

### 3.2.2. Participatie

**Decreet Evenwichtige Participatie V/M in Vlaamse Advies- en Bestuursorganen**

*Realisaties september 2005 – september 2006*

Tijdens het vorige werkjaar is het initiatief genomen om het decreet van 15 juli 1997 houdende invoering van een meer evenwichtige vertegenwoordiging van mannen en vrouwen in adviesorganen en het decreet van 18 mei 1999 houdende een meer evenwichtige vertegenwoordiging van mannen en vrouwen in de beheers- en bestuursorganen van de instellingen, ondernemingen, vennootschappen of verenigingen van de Vlaamse overheid tot een geïntegreerd decreet om te vormen. Uit de vele vragen m.b.t. de toepassing van beide thans bestaande decreten, bleek immers dat deze aan duidelijkheid te wensen overlaten. Deze onduidelijkheid bemoeilijkt het creëren van de nodige goodwill om een evenwichtige deelname te realiseren. Daarenboven zijn de huidige decreten nog niet aangepast aan de reorganisatie van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap ten gevolge van de operatie Beter Bestuurlijk Beleid. Deze operatie zorgde voor grondige wijzigingen in het landschap van de advies- en beheers-/bestuursorganen. Een aantal organen werden opgeheven, andere kregen een nieuwe naam, samenstelling, en/of opdracht en nieuwe organen werden bijkomend opgericht. Het creëren van dezelfde regels voor zowel adviesorganen als voor beheers-/bestuursorganen, tenslotte, moet leiden tot een grotere transparantie.

Ondertussen werd het ontwerp van decreet voor advies aan de SERV overgemaakt. Dit advies werd recent ontvangen. Na de nodige aanpassingen, wordt het ontwerp voor advies overgemaakt aan de Raad van State. Bedoeling is het nieuwe decreet voor het einde van 2006 aan het Vlaamse parlement voor te leggen.

*Beleidsopties en -initiatieven september 2006 – september 2007*

Zoals hierboven aangehaald, wordt in de komende beleidsperiode het ontwerp van decreet aan het Vlaams Parlement voorgelegd. Daarnaast wordt een flankerend beleid ontwikkeld om het nieuwe decreet optimaal ingang te doen vinden in de verschillende Vlaamse beleidsdomeinen. In het kader daarvan zullen een aantal bijkomende regelgevende documenten, zoals een ministerieel besluit m.b.t. de uitzonderingsprocedure en een ministeriële omzendbrief, opgesteld worden. Daarnaast wordt onderzocht hoe informatie m.b.t. de samenstelling van de Vlaamse advies- en beheersorganen optimaal verzameld en beheerd kan worden. Ten slotte wordt onderzocht wat de mogelijkheden zijn tot bijsturing van de samenstelling van Vlaamse advies- of bestuursorganen die niet conform de decretale bepalingen samengesteld zijn.

Dit dossier heeft geen budgettaire implicaties voor de begroting van 2007.

**Ondersteuning middenveld**

*Realisaties september 2005-september 2006*

De uitbouw van een sterk middenveld voor elk van de doelgroepen is één van de peilers waarop het gelijkekansenbeleid wordt vormgegeven. Dit middenveld is een aanspreekpunt voor de doelgroepen, niet alleen om discriminaties en knelpunten te melden, maar ook om het gelijkekansenbeleid concreet vorm te geven en te helpen uitdragen. Zo is het middenveld een belangrijke partner in de toepassing van de open coördinatiemethode: hun beleidswensen en expertise op het terrein ondersteunen dit beleidsproces.

Eén van de belangrijkste middelen hiertoe is de structurele subsidiëring van enkele zorgvuldig uitgekozen organisaties. In 2006 genoten zes 'vrouwenorganisaties' van een dergelijke ondersteuning: vzw RoSa (B.A. 33.03, 467.000 €), de Nederlandstalige Vrouwenraad (B.A. 33.04, 421.000 €), vzw Gynaika (B.A. 33.06, 124.000 €), vzw Vrouwen Overleg Komitee (B.A. 33.07, 50.000 €), vzw Zorra (B.A. 33.14, 25.000 €), vzw Steunpunt Allochtone Meisjes en Vrouwen (B.A. 33.15, 98.000 €).

In uitvoering van de motie van aanbeveling werd zorgvuldig toegezien op de uitvoering van de resultaats- en inspanningsverbintenissen van de aldus nominatim gesubsidieerde organisaties (***Parl. St.*** 2005-06, nr. 561 – 6, 2). Bovendien werd – opnieuw in uitvoering van de motie van aanbeveling – herhaaldelijk een beroep gedaan op de ervaring en expertise van het middenveld, zoals bijvoorbeeld bij de voorbereiding van het quotadecreet en de campagne 'Denk niet cliché. Stem niet cliché'.

*Beleidsopties en initiatieven september 2006-september 2007*

Jaarlijks worden in het najaar gesprekken aangevat met elk van de voormelde organisaties (op Zorra na, dat geen structurele subsidie meer ontvangt maar projectfinanciering voor de organisatie van de uitreiking van een publiekprijs) om een aantal resultaatsverbintenissen overeen te komen voor het komende werkjaar. Deze worden in het jaarplan van de organisatie opgenomen waarna over de verwezenlijking ervan gerapporteerd wordt in een jaarverslag.

In de begroting van 2007 wordt voor deze structurele ondersteuning een totaalbedrag ten belope van 1.174.000 € voorzien (vzw RoSa (B.A. 33.03, 473.000 €), de Nederlandstalige Vrouwenraad (B.A. 33.04, 429.000 €), vzw Gynaika (B.A. 33.06, 124.000 €), vzw Vrouwen Overleg Komitee (B.A. 33.07, 50.000 €), vzw Steunpunt Allochtone Meisjes en Vrouwen (B.A. 33.15, 98.000 €)).

Vzw Steunpunt Allochtone Meisjes en Vrouwen wordt tevens structureel ondersteund door de Vlaamse minister bevoegd voor Jeugd.

**Specifieke ondersteuning allochtone vrouwenverenigingen**

*Beleidsopties en initiatieven september 2006-september 2007*

Empowerment als concept vertrekt van de positieve krachten die bij mensen aanwezig zijn, en versterkt deze, waardoor emancipatie en participatie van een groep wordt bevorderd. Heel wat organisaties van allochtone vrouwen baseren zich op dit concept. Ze vormen een belangrijke schakel van zowel de interne emancipatie van allochtone vrouwen als van hun externe emancipatie. Deze allochtone vrouwenorganisaties bieden immers een vertrouwde en veilige omgeving waarbinnen tal van thema's besproken kunnen worden. Daarnaast fungeren ze ook vaak als springplank naar formele participatie aan de samenleving.

Daarom vindt het Vlaamse gelijkekansenbeleid het belangrijk deze vrouwenwerkingen kansen te bieden om zich te professionaliseren zodat ze die schakelrol nog beter kunnen vervullen. In dit kader startte het Vlaamse gelijkekansenbeleid in september 2006 een samenwerking met Vormingplus. De Volkshogeschool Antwerpen start met een pilootproject om allochtone vrouwenverenigingen bij te staan bij de professionalisering van hun werking. Trekkersfiguren binnen de allochtone vrouwenwerking worden gevormd, zodat zij op hun beurt deze vorming kunnen doorgeven aan anderen. Een vormingspakket wordt ontwikkeld als draaiboek ter ondersteuning van de verdere disseminatie van het project.

Dit project wordt gefinancierd vanuit de begroting 2006, B.A. 33.01, met een bedrag van 13.000 €.

**Projectsubsidies**

*Realisaties september 2005 – september 2006*

Vanuit de begroting van het gelijkekansenbeleid werden ook projecten gesubsidieerd die de prioriteiten van het beleid mee onderschrijven en uitvoeren. De concrete voorwaarden waaraan een project moet voldoen om voor subsidiëring in aanmerking te komen zijn terug te vinden in de nieuwe subsidiegids 2005-2009. Een project dient betrekking te hebben op het thema gender, seksuele oriëntatie of toegankelijkheid en moet het zich situeren binnen één van de vier inhoudelijke domeinen waarop in deze legislatuur prioritair wordt gefocust, namelijk socialisatie, loopbaanontwikkeling, leefwereld en beleidsparticipatie. Elders in dit document worden een aantal projecten met een bijzondere draagwijdte voor het Vlaamse gelijkekansenbeleid afzonderlijk en uitgebreider besproken. Daarnaast kan verwezen worden naar de projecten 'Techniekclubs voor meisjes' (49.000 €, B.A. 33.01) en de 'Zorra publieksprijs' (10.000 €, B.A. 33.01) die genderstereotiepe maatschappij- en beeldvorming willen bestrijden en aldus binnen de beleidsprioriteit socialisatie kaderen.

Voor projectsubsidies werd in de begroting van 2006 319.000 € voorzien (B.A. 33.01).

*Beleidsopties en -initiatieven september 2006 – september 2007*

Ook voor de volgende beleidsperiode gelden dezelfde prioriteiten als hierboven.

Voor projectsubsidies is in de begroting 2007 357.000 € voorzien.

### 3.2.3. Samenwerking

**Provinciale coördinatoren**

*Realisaties september 2005- september 2006*

De netwerking met de gelijkekansenambtenaren van de Vlaamse provincies werd voortgezet via een drietal vergaderingen. Bedoeling hiervan is het uitwisselen van informatie, het behandelen van gemeenschappelijke thema's en het stimuleren van overleg en samenwerking in functie van bijvoorbeeld nieuwe initiatieven van het Vlaamse gelijkekansenbeleid.

De provinciale gelijkekansenambtenaren vormen ook een belangrijk kanaal voor de verspreiding van informatie en documentatie over het Vlaamse gelijkekansenbeleid. Meer specifiek zijn zij belangrijke actoren voor de uitvoering van verschillende aspecten van het actieplan 'diversiteit in besluitvorming'. Zo werden zij in de loop van 2005 nauw betrokken bij het tot stand komen van de inspiratiemap getiteld 'Lokale politiek. Iets voor mij?'. In 2006 hebben zij, op basis van de map heel wat infosessies georganiseerd binnen de eigen provincie (cf. supra).

De provinciale coördinatoren werden structureel gefinancierd vanuit de begroting 2006 via B.A. 43.11 en dit voor 12.395 € per provincie. Naast de voormelde initiatieven m.b.t. de lokale verkiezingen, konden hiermee in het kader van de genderthematiek ook initiatieven worden genomen rond onderwijs en arbeid en bij uitbreiding ook initiatieven rond het thema seksuele oriëntering. In het kader van deze structurele ondersteuning werd op regelmatige basis overleg georganiseerd vanuit het Vlaamse gelijkekansenbeleid. Begin 2006 werd de structurele samenwerking tussen het Vlaamse Gelijkekansenbeleid en het provinciale niveau geformaliseerd via een schriftelijke overeenkomst voor de duur van een jaar. Deze overeenkomst was een belangrijke stap naar meer afstemming tussen beide beleidsniveaus, waardoor het gelijkekansenbeleid nog versterkt wordt.

Daarnaast konden de provinciale coördinatoren via projectaanvragen een beroep doen op de subsidiemiddelen onder B.A. 33.01. Er werd op dit artikel per provincie 12.480 € gereserveerd voor ad hoc projecten.

*Beleidsopties en -initiatieven september 2006 – september 2007*

Met het oog op een transparanter provinciaal gelijkekansenbeleid enerzijds en een vermindering van de planlast en administratieve vereenvoudiging voor de provinciale coördinatoren anderzijds, werd op de begroting 2007 de overheveling gevraagd van de op B.A. 33.01 gereserveerde projectmiddelen, zodanig dat ze structureel kunnen worden verankerd in de werking van de provinciale coördinatoren. Zij hoeven dan niet langer per project een nieuwe aanvraag uit te schrijven voor werkingsmiddelen, maar kunnen aan de hand van een degelijke planning, een samenhangend geheel van maatregelen nemen om de in de overeenkomst geformuleerde doelstellingen te verwezenlijken. Het is de bedoeling om deze koppeling van structurele en projectsubsidies hand in hand te laten gaan met een overeenkomst voor langere duur tussen beide beleidsniveaus, zodat het accent in de samenwerking meer komt te liggen op planning, uitwerking van doelstellingen en omschrijving van resultaats- en inspanningsverbintenissen met meetindicatoren.

Met deze evolutie sluit het Vlaamse gelijkekansenbeleid aan bij de lijnen die werden uitgezet in het bestuursakkoord van 2003 tussen het Vlaamse, het provinciale en het lokale bestuursniveau omtrent een effectief en burgergericht overheidsbestuur in Vlaanderen.

Via bovenvermelde overeenkomst engageren de provinciale coördinatoren zich te werken rond de sensibilisatie van het brede publiek m.b.t. tot gender, de ondersteuning van het lokale gelijkekansenbeleid en het opbouwen van functionele netwerken.

Deze werkterreinen zullen in het kader van jaarlijkse werkingsplannen worden vertaald naar concrete doelstellingen en acties. Zo zal er in 2007 gewerkt worden aan de niet-stereotiepe beeldvorming over vrouwen en mannen, met aandacht voor specifieke deelgroepen van het gelijkekansenbeleid. Dit alles binnen het domein 'opvoeding en onderwijs'.

Op de begroting 2007 wordt per provincie een structurele subsidie van 24.795 € voorzien (B.A. 43.11).

## 3.3 Seksuele oriëntatie

### 3.3.1. Expertise en methodieken

**Zippp-onderzoek**

*Realisaties september 2005-september 2006*

In mei 2005 werd een grootschalige survey afgerond waarin gepeild werd naar de situatie van holebi's in Vlaanderen, en dat in een brede waaier aan maatschappelijke domeinen. Dit onderzoek gebeurde onder leiding van prof. dr. John Vincke. Opvallend is dat bij holebi's dezelfde patronen merkbaar zijn wat betreft geslacht, leeftijd en opleiding, als bij de algemene bevolking. Dit wil zeggen dat vrouwen, ouderen en laaggeschoolden extra kwetsbaar zijn. Verontrustend is dat jonge holebi's – en in het bijzonder jonge lesbische meisjes – veel hoger scoren dan de algemene bevolking en dan hun heteroleeftijdsgenoten wat betreft de aanwezigheid van depressieve gevoelens. Voor verdere resultaten verwijzen we naar het eindrapport van dit onderzoek.

*Beleidsopties en initiatieven september 2006 – september 2007*

Op basis van de bevindingen van het 'Zzzip-onderzoek' wordt momenteel een beleidsplan voorbereid dat in november 2006 zal worden voorgesteld. Hierbij zal specifiek aandacht worden geschonken aan allochtone en oudere holebi's, jonge lesbiennes en het verhogen van de holebivriendelijkheid van allerlei beleidssectoren, in het bijzonder de zorgsector. In dit kader wordt o.a. de implementatie gepland van de instrumenten die het resultaat waren van het onderzoek 'Operationalisering van holebivriendelijkheid in de zorgsector' (cf. infra).

Zowel via het uitgevoerde wetenschappelijk onderzoek als via de opname van het thema seksuele identiteit in de toepassing van de open coördinatiemethode in het Vlaamse gelijkekansenbeleid (cf. 2.1) wordt voldaan aan de meeste vragen die gesteld worden in de *Resolutie betreffende de algemene maatschappelijke aanvaarding en gelijkschakeling van holebi's* (*Parl. St.* 2005-06, nr. 633-3). Deze en andere items zullen bovendien ook een verdere opvolging kennen in het beleidsplan inzake holebi's dat in november 2006 wordt voorgesteld.

**Holebizorgonderzoek**

Onderzoek wijst uit dat holebi's nog regelmatig hetero-normativiteit ervaren in de welzijns- en zorgsector en als doelgroep zo goed als onzichtbaar zijn. Op basis van deze vaststelling werd in 2004 een onderzoeksopdracht uitgeschreven m.b.t. de operationalisering van holebivriendelijkheid in de zorgsector. Dit onderzoek spitste zich *in concreto* toe op de sectoren van de residentiële ouderenzorg en de thuiszorg.

*Realisaties september 2005-september 2006*

In december 2005 werd het onderzoek afgerond. Het resulteerde in twee sensibiliserende instrumenten, die concreet bestaan uit vragenlijsten. Het eerste instrument is gericht naar het management, het tweede naar individuele zorgverstrekkers. Het eerste focust op de organisatiecultuur en toetst of de randvoorwaarden voor een holebivriendelijk zorgaanbod vervuld zijn op het niveau van organisatie en beleid, personeel en opleiding, intake en dienstverlening. Het tweede instrument heeft betrekking op 'culturele competentie' en focust op kennis, vaardigheden en attitudes van zorgverstrekkers betreffende holebi's.

Dit onderzoek werd gefinancierd met een bedrag van 53.361 € via B.A. 12.02, op het begrotingsjaar 2004.

*Beleidsopties en initiatieven september 2006-september 2007*

Ook de resultaten van het onderzoek 'Operationalisering van holebivriendelijkheid in de zorgsector' worden momenteel verwerkt in het globaal beleidsplan inzake holebi's dat in het najaar van 2006 zal worden voorgesteld. In overleg met het beleidsdomein Welzijn wordt bekeken hoe deze instrumenten best geïmplementeerd kunnen worden, en of er bijvoorbeeld een rol kan weggelegd zijn voor het Vlaams Instituut voor Vorming en Opleiding in de Social Profit (VIVO). Overwogen wordt om in de toekomst een 'train de trainer'-pakket te ontwikkelen dat projectbegeleiders helpt om de instrumenten in het veld te implementeren. Er zal tevens een DVD worden ontwikkeld met getuigenissen van oudere holebi's. Tijdens de testfase die in het onderzoek ingebouwd was, gaven verscheidene actoren van zowel management als zorgverstrekking de wenselijkheid hiervan aan.

De ontwikkeling van een illustratieve DVD en een eventueel 'train de trainer'-pakket zullen in 2007 vanuit B.A. 12.01 gefinancierd worden. In functie van een precieze omschrijving van de uit te besteden opdracht zal het exacte besteedbare bedrag bepaald worden.

### 3.3.2. Participatie

**Ondersteuning van het middenveld**

*Realisaties september 2005-september 2006*

Zoals hierboven werd aangehaald, is de uitbouw van een sterk middenveld voor elk van de doelgroepen één van de peilers waarop het gelijkekansenbeleid wordt vormgegeven. Eén van de belangrijkste middelen hiertoe is de structurele subsidiëring van enkele zorgvuldig uitgekozen organisaties. Voor wat de doelgroep holebi's betreft, genoot de vzw 'Holebifederatie' van een dergelijke ondersteuning (B.A. 33.08, 370.000 €).

In de motie van aanbeveling werd de Vlaamse Regering gevraagd het interdepartementaal overleg met de betrokken partijen voort te zetten met het oog op de structurele verankering van de vormingsdienst van de Holebifederatie in 2006. In het kader van dit overleg bleek het evenwel niet mogelijk om tot een structurele inbedding van deze vormingsdienst in de betrokken beleidsdomeinen, met name Werk, Onderwijs, Cultuur en Welzijn, te komen. De financieringskanalen die daarvoor in de betrokken beleidsdomeinen eventueel beschikbaar zijn, verschillen immers te fundamenteel. In het verlengde van dit overleg werd vanuit het beleidsdomein Werk echter wel beslist de Holebifederatie via een diversiteitsproject een vormingsprogramma m.b.t. holebi's op de arbeidsmarkt te laten ontwikkelen. Het beleidsdomein Onderwijs engageerde zich ertoe jaarlijks een budget ter beschikking te houden van de Holebifederatie met het oog op de continuïteit van de werking van hun vormingsdienst. Vanuit het beleidsdomein Cultuur blijft men de Holebifederatie verder structureel financieren. Vanuit het

beleidsdomein Welzijn ten slotte, werd met de Holebifederatie een vormingsproject inzake suïdicepreventie opgezet. Na afloop ervan zullen de resultaten geëvalueerd worden met de bedoeling te onderzoeken hoe ter zake enige continuïteit kan gerealiseerd worden.

*Beleidsopties en initiatieven september 2006-september 2007*

Vanuit het gelijkekansenbeleid worden eind 2006 opnieuw gesprekken aangevat met de Holebifederatie om tot een aantal resultaatsverbintenissen voor 2007 te komen. Deze worden in het jaarplan van de organisatie opgenomen waarna over de verwezenlijking ervan gerapporteerd wordt in een jaarverslag.

In 2007 wordt voor de Holebifederatie een ad nominatim subsidie voorzien ten belope van 375.000 € (B.A. 33.08).

**Projectsubsidies**

*Realisaties september 2005-september 2006*

Zoals reeds aangehaald, subsidieert het Vlaamse gelijkekansenbeleid ook projecten. Daarbij wordt – ook in de context van het thema seksuele oriëntatie – de voorkeur gegeven aan projecten die focussen op socialisatie, loopbaanontwikkeling, leefwereld en beleidsparticipatie.

Wat holebi's betreft, werd allereerst sterk geïnvesteerd in projecten die betrekking hebben op allochtone holebi's. Met de middelen van 2005 werden twee projecten ondersteund. Het Toledo-project van het Roze Huis in Antwerpen wil via het creëren van samenwerkingsverbanden tussen het allochtone- en het holebiverenigingsleven meer kennis, openheid en begrip creëren in beide gemeenschappen. Via het project 'De Zoete Dialoog' van de Holebifederatie wil men een stem geven aan rolmodellen en door het organiseren van filmvertoningen het thema holebiseksualiteit binnen de allochtone gemeenschap bespreekbaar maken. Ook wil men een inventaris maken van kanalen binnen de hulpverlening waar allochtone holebi's terecht kunnen. Beide projecten worden gefinancierd via B.A. 33.01, begroting 2005, voor een bedrag van 56.000 € elk.

Daarnaast werd een projectsubsidie toegekend aan Wel Jong Niet Hetero vzw voor hun project 'Holebi of hetero? Als je haar maar goed zit!'. In het kader van dit project wordt op twee muziekfestivals een stand ingericht en bevolkt waar jongeren hun kapsel met gel in de juiste plooi kunnen laten leggen. Hetero-jongeren worden subtiel geconfronteerd met hun vooroordelen over holebi's; holebi-jongeren vinden op de stand informatie. Dit project werd gefinancierd via B.A. 33.01, begroting 2006, voor een bedrag van 7.400 €.

De organisatie Folia vzw zal door middel van een projectsubsidie ten belope van 3.000 € (B.A. 33.01, begroting 2006) ondersteund worden voor de organisatie van de Lesbiennedag 2006.

Verder werd een subsidie van 25.000 € (B.A. 33.01, begroting 2006) toegekend aan de vzw EuroGames 2007. Met deze subsidie zal in de context van de EuroGames 2007 een socio-cultureel luik georganiseerd worden.

Ten slotte werd besloten een project van de Arteveldehogeschool te ondersteunen. In het kader van dit project wordt een educatief pakket voor het lager onderwijs uitgewerkt rond gezinnen. Daarbij wordt zowel op nieuwsoortige, nieuwsamengestelde als traditionele gezinnen gefocust en is het de bedoeling de maatschappelijke tolerantie voor nieuwe gezinsvormen en het welbevinden van kinderen uit die gezinnen te bevorderen. Ook dit project wordt gefinancierd via B.A. 33.01, begroting 2006 en dit voor een bedrag van 45.650 €.

*Beleidsopties en initiatieven september 2006-september 2007*

Met uitzondering van het project van Wel Jong Niet Hetero vzw[1], lopen de hierboven beschreven projecten tot het najaar van 2006. Op basis van de ervaringen zal onderzocht worden welke verdere stappen dienen ondernomen te worden. Dat de aandacht voor de positie van 'subgroepen' binnen de kansengroep holebi's, zoals allochtone holebi's, jongere of oudere holebi's, voortgezet wordt, staat echter buiten kijf. Voor eventuele nieuwe projecten gelden ook voor de volgende beleidsperiode dezelfde prioriteiten als hierboven.

Voor projectsubsidies wordt in totaal 357.000 € voorzien op B.A. 33.01 van de begroting 2007.

[1] Wel Jong Niet Hetero vzw wordt projectmatig ondersteund door de Vlaamse minister bevoegd voor Jeugd.

### 3.3.3. Samenwerking

**Provinciale coördinatoren**

*Realisaties september 2005- september 2006*

De provinciale gelijkekansenambtenaren vormen ook een belangrijk kanaal voor de verspreiding van informatie en documentatie over het Vlaamse gelijkekansenbeleid ten aanzien van de holebigemeenschap.

Zoals reeds vermeld, werden de provinciale coördinatoren in 2006 structureel gefinancierd (B.A. 43.11, 12.395 € per provincie). Via projectaanvragen konden de coördinatoren een beroep doen op de subsidiemiddelen van het Vlaamse gelijkekansenbeleid (B.A. 33.01), waarbij per provincie 12.480 € voorbehouden werd.

*Beleidsopties en -initiatieven september 2006 – september 2007*

Zoals hierboven werd uiteengezet, wordt een overeenkomst voor langere duur afgesloten tussen het Vlaamse en het provinciale beleidsniveau, waarin ook afspraken over een gelijkekansenbeleid ten aanzien van holebi's zullen worden gemaakt.

Op de begroting 2007 wordt per provincie een structurele subsidie van 24.795 € voorzien (B.A. 43.11).

## 3.4 Toegankelijkheid

Een toegankelijke leefomgeving is een sleutelelement in de realisatie van een maatschappij die gelijke kansen nastreeft, aangezien ze mensen in de mogelijkheid stelt om een actief en autonoom sociaal en economisch leven te leiden. Het is de hoeksteen van een inclusieve niet-discriminerende maatschappij.

Uitgangspunt daarbij is het, inmiddels internationaal aanvaarde, sociologische gegeven dat omgevingsfactoren een niet te onderschatten rol spelen bij het 'creëren' van handicaps en bijgevolg discrimineren. Bovendien kan iedereen in situaties terecht komen waarbij de omgeving een hindernis vormt voor haar of zijn zelfstandig handelen. In een steeds diverser wordende maatschappij met een vergrijzende bevolking is toegankelijkheid een thema dat iedereen aanbelangt.

Het gelijkekansenbeleid pleit voor een integrale benadering van de problematiek, waarbij men ieders noden op vlak van fysieke toegankelijkheid beter in de 'normale' maatschappelijke voorzieningen zoals onderwijs, werk en vervoer tracht te integreren. Integrale toegankelijkheid betekent dat alle

voorzieningen voor leven, wonen en werken effectief bereikbaar, toegankelijk en bruikbaar zijn voor iedereen. Op die manier kan iedereen onafhankelijk gebruik maken van alle voorzieningen. Of met andere woorden: toegankelijkheid is dan niet meer bestemd voor specifieke aandachtsgroepen, maar komt dan iedereen ten goede.

Binnen het thema toegankelijkheid stonden het afgelopen werkjaar een aantal initiatieven op het programma die zowel de versterking van het middenveld als de integratie van de thematiek binnen de relevante Vlaamse beleidsdomeinen tot doel hadden. Ook het komende jaar zal op het zelfde elan worden verder gewerkt.

### 3.4.1. Expertise en methodieken

**ENTER**

*Realisaties september 2005 – september 2006*

Gezien het zeer technische karakter van de toegankelijkheidsmaterie is voor de voorbereiding en praktische uitwerking van een gericht beleid, ondersteuning en advisering door een gespecialiseerde organisatie onontbeerlijk. Daar waar de provinciale steunpunten toegankelijkheid hiertoe rechtstreeks samenwerken met de provinciale adviesbureaus, leefde op Vlaams niveau reeds langer de nood aan een equivalent van een initiatief dat provinciale expertise samenbrengt, coördineert, versterkt en consolideert om van daaruit het gelijkekansenbeleid rechtstreeks te kunnen adviseren en ondersteunen.

Deze nood kreeg concreet vorm via het Limburgplan dat voorziet in de middelen voor de oprichting van dergelijk Vlaams centrum. De oorspronkelijke piste om hiertoe het bestaande en reeds structureel gesubsidieerde Limburgse adviesbureau ‘het Toegankelijkheidsbureau’ te laten uitbreiden (zoals aangekondigd in de voorgaande beleidsbrief) werd verlaten. Om pragmatische redenen en gezien de duidelijke nood aan transparantie in het versnipperde en verdeelde toegankelijkheidsmiddenveld werd – in samenspraak met de betrokkenen – gekozen voor een nieuwe onafhankelijke vzw met een expliciete Vlaamse opdracht die zich duidelijk onderscheid van de opdracht van de provinciale bureaus.

Dit neemt uiteraard niet weg dat dit Vlaamse centrum –gezien de voorgeschiedenis en de link met het Limburgplan – vertrekt en vorm krijgt vanuit de expertise die het Toegankelijkheidsbureau de voorbije jaren ontwikkelde.

Het Vlaamse expertisecentrum kreeg de naam ENTER vzw en werd eind juni 2006 officieel en onder ruime belangstelling geïnstalleerd. Daarmee werd ook invulling gegeven aan de motie van aanbeveling voor wat de officiële installatie van een Vlaams expertisecentrum inzake toegankelijkheid betreft (*Parl. St.* 2005-06, nr. 561 – 6, 2). De opdracht van ENTER ten aanzien van het Vlaamse gelijkekansenbeleid is tweeledig. In de eerste plaats zorgt het voor de technisch-inhoudelijke ondersteuning van de ambtelijke cel 'Gelijke Kansen in Vlaanderen' in haar horizontaal georiënteerde beleidsrol. In dit verband dient ENTER de beleidsverantwoordelijken op de Vlaamse bevoegdheidsdomeinen te adviseren – via het Vlaamse gelijkekansenbeleid of rechtstreeks – bij de ontwikkeling en uitvoering van een effectief toegankelijkheidsbeleid. Verder zal ENTER de expertise inzake toegankelijkheid (verder) ontwikkelen en ontsluiten via innoverend onderzoek en het uitbouwen van samenwerkingsverbanden. Vervolgens dient het informatie over toegankelijkheid te verspreiden onder geïnteresseerden. Ten slotte dient een breed publiek bekend en vertrouwd gemaakt te worden met de meerwaarde van een integraal toegankelijke leefomgeving en met het concept 'universal design'.

De tweede opdracht van ENTER omvat het leveren van technische ondersteuning en coördinatie van toegankelijkheidsinitiatieven in het middenveld. Concreet dient ENTER in dit verband in de toekomst nieuwe instrumenten en methodieken te ontwikkelen voor gezamenlijk gebruik van de provinciale adviesbureaus. Aangezien toegankelijkheid als discipline en als beleidsdomein nog relatief jong is, zou constructief overleg met andere actoren inzake toegankelijkheid ongetwijfeld een meerwaarde kunnen opleveren. ENTER zal daartoe inspanningen leveren.

Deze algemene opdrachtenbepaling wordt jaarlijks vertaald naar een concreet actieplan op basis waarvan vervolgens een aantal resultaatsverbintenissen worden afgesproken als concrete voorwaarden voor subsidiëring.

Voor de werking van ENTER voorziet het Limburgplan 299.600 € op jaarbasis. Dit bedrag wordt aangevuld met 48.000 € aan middelen vanuit het gelijkekansenbeleid. Gezien de opstartperiode in 2006 en bijgevolg het feit dat ENTER niet gedurende het volledige jaar op kruissnelheid draait, zal voor 2006 – op advies van inspectie van financiën – maximaal 8/12$^{e}$ van het totaal voorziene budget effectief aan ENTER worden toegewezen.

*Beleidsopties en initiatieven september 2006 – september 2007*

Terwijl gedurende de eerste helft van 2006 voornamelijk werd gewerkt aan de eigenlijke installatie en bekendmaking van de organisatie, worden dit najaar ook reeds een aantal concrete opdrachten ter ondersteuning van het Vlaamse gelijkekansenbeleid, opgestart. Dit onder meer met betrekking tot de regelgeving binnen Ruimtelijke Ordening en de ontwikkeling van een actieplan rond toegankelijkheid en sport. Daarnaast wordt een begin gemaakt van de afstemming van gebruikte methodieken voor adviesverlening binnen de verschillende provinciale adviesbureaus. Deze dossiers zullen ongetwijfeld ook deel uitmaken van het jaarplan 2007. Over de verdere concrete invulling van dit plan wordt dit najaar verder nagedacht en onderhandeld. Vast staat dat ENTER vanaf 2007 het beheer en de coördinatie van de databank 'Toegankelijk Vlaanderen' overneemt van het Toegankelijkheidsbureau (cf. infra). Ook de organisatie van de week van 'Universal Design' in september 2007 werd reeds als opdracht aan ENTER toegewezen (cf. 2.3.3). Dit najaar nog zal de organisatie ook een actieplan opstellen voor de toegankelijkheid van de sportsector. Daarin zullen onder meer knelpunten in de regelgeving en praktijk opgespoord worden, maar zullen er ook concrete aanbevelingen en suggesties gedaan worden voor alle actoren in de sportsector (beleidsverantwoordelijken, eigenaars, uitbaters, e.d.m.) om sportinfrastructuur toegankelijk te maken.

Het spreekt voor zich dat ENTER, vanuit haar Vlaamse opdracht en naast haar rechtstreekse ondersteuning van het gelijkekansenbeleid, ook kan (en zal) worden ingeschakeld door andere beleidsdomeinen en sectoren. Zo werd ENTER reeds door verschillende Vlaamse beleidsdomeinen ingeschreven als belangrijke partner in de actieplannen die werden opgesteld in het kader van de open coördinatiemethode' (cf. 2.1).

Voor de werking van ENTER wordt in 2007 in totaal 347.600 € voorzien: 48.000 € op B.A. 33.16 en 299.600 € vanuit het Limburgplan.

**Provinciale adviesbureaus toegankelijkheid**

*Realisaties september 2005 – september 2006*

Op de begroting van het gelijkekansenbeleid wordt momenteel een structurele subsidie voorzien voor drie provinciale adviesbureaus toegankelijkheid (Toegankelijkheidsbureau vzw, ATO vzw en sinds 2006 ook Westkans vzw). Momenteel is deze subsidie nog aan een vrij algemene opdrachtenbepaling gelinkt die betrekking heeft op activiteiten rond adviesverlening, inventarisatie en sensibilisering inzake toegankelijkheid en universal design.

Op de begroting 2006 werd voor vzw Toegankelijkheidsbureau 100.000 € en voor vzw Ato 52.000 € voorzien op jaarbasis, voor vzw Westkans 26.000 € op basis van een half werkingsjaar.

*Beleidsopties en initiatieven september 2006 – september 2007*

Nu de oprichting van ENTER als Vlaams expertisebureau een feit is, kunnen de criteria voor subsidiëring van deze provinciale bureaus dit najaar worden herbekeken en meer worden geëxpliciteerd in functie van hun regionale, uitvoerende opdracht. Daar waar ENTER een rol opneemt in de ontwikkeling van nieuwe richtlijnen, methodieken, vormingsmodules, enz. op Vlaams niveau zullen de provinciale adviesbureaus worden ingezet voor de concrete toepassingen op het terrein (concreet via het adviseren van bouwdossiers, het inventariseren van bestaande situaties, het geven van opleiding aan alle in het bouwproces betrokken actoren, e.d.m.).

Het gelijkekansenbeleid wil de adviesbureaus via een structurele financiering toelaten de nodige omkadering te voorzien via de aanstelling van een deeltijdse coördinator. Aldus is het de bedoeling dat deze bureaus professioneel uitgebouwd worden en dat een zekere continuïteit en kwaliteit van hun werking gegarandeerd is. Daarnaast kan via deze structurele financiering een zekere afstemming met de andere adviesbureaus gerealiseerd worden op het vlak van uniformisering van de tot nog toe verschillende manieren van werken. Zoals hierboven aangehaald, zal ENTER daarbij een belangrijke rol spelen.

Vanaf 2007 bedraagt het totale budget voor de financiering van de provinciale adviesbureaus 156.000 € (B.A. 33.18).

**Toevla**

*Realisaties september 2005 – september 2006*

De databank ‘Toegankelijk Vlaanderen’ geeft een gedetailleerd beeld van de mate van toegankelijkheid van publieke locaties die door de provinciale adviesbureaus (op eenvormige wijze) zijn doorgelicht. Op die manier kunnen eindgebruikers zelf bepalen in hoeverre de fysieke realiteit tegemoetkomt aan hun noden en behoeften. De databank heeft daarnaast ook een belangrijke sensibiliserende functie: de uitslag van de screenings wordt geanalyseerd en teruggekoppeld naar eigenaars, beheerders, beleidsverantwoordelijken, … en kan hen aldus stimuleren om waar nodig actie te ondernemen om de toegankelijkheid te verbeteren.

Deze databank werd ontwikkeld door de vzw Toegankelijkheidsbureau waarna – onder impuls van het gelijkekansenbeleid – ook de andere adviesbureaus bij het project werden betrokken. Dit met het oog op de verzameling van gegevens over geheel Vlaanderen en volgens uniforme criteria en methodieken.

Het Toegankelijkheidsbureau werd het voorbije werkjaar vanuit het gelijkekansenbeleid gefinancierd voor het beheer en verdere ontwikkeling van de databank en voor het aansturen van de samenwerking met de andere bureaus. Hiertoe werd op de begroting van 2006 48.000 € voorzien (B.A. 33.05). Ook werd de website waarlangs de verzamelde gegevens publiek worden gemaakt (www.toevla.be) gebruiksvriendelijker gemaakt en werd eind juni – ook in uitvoering van de motie van aanbeveling (*Parl. St.* 2005-06, nr. 561 – 6, 2) – een campagne gelanceerd ter bekendmaking van de website bij de groep van potentiële bezoekers. Aan deze campagne werd 10.950 € besteed (B.A. 12.03, begroting 2005).

*Beleidsopties en initiatieven september 2006 – september 2007*

Gezien in de databank informatie opgenomen wordt uit heel Vlaanderen, staat het Vlaamse expertisebureau toegankelijkheid ENTER vanaf 2007 in voor het beheer en voor de verdere ontwikkeling ervan. Zij zal hiertoe vanuit de begroting van het Vlaamse gelijkekansenbeleid worden gefinancierd. De vertaling van deze opdracht naar concrete acties zal gebeuren binnen het algemene jaarplan 2007 van ENTER dat dit najaar wordt opgemaakt en waaruit een aantal concrete resultaatsverbintenissen zullen worden afgesproken.

De databank dient nu ook verder stapsgewijs te worden gevuld met toegankelijkheidsgegevens vanuit verschillende sectoren en zal daarom – ook in uitvoering van de motie van aanbeveling (*Parl. St.* 2005-06, nr. 561 – 6, 2) – via de open coördinatiemethode (cf. supra) als belangrijk instrument worden gepromoot bij de verschillende relevante Vlaamse beleidsdomeinen. Verschillende Vlaamse ministers engageerden zich ertoe de toegankelijkheid van hun sectoren via de databank toegankelijkheid in kaart te brengen.

**INTRO**

Vanuit het gelijkekansenbeleid wordt het succesvolle project ‘INTRO’ gefinancierd. Dit project doelt op de toegankelijkheid van ‘tijdelijke evenementen’. Organisatoren worden enerzijds in hun voorbereidingen begeleid en geadviseerd in het toegankelijk maken van het fysieke gegeven van hun evenement.

Daarnaast zorgt INTRO voor een equipe van vrijwilligers die ter plaatse instaan voor de persoonlijke assistentie van bezoekers met een handicap. INTRO richtte zich in een eerste fase naar muziekfestivals. Gaandeweg werd uitbreiding gezocht naar de sportmanifestaties. Een steeds groeiend aantal aan deelnemende festivals en een jaarlijks stijgend aantal bezoekers met een handicap, bewijst het succes van dit project.

*Realisaties september 2005 – september 2006*

De INTRO-formule slaat duidelijk aan. Daarom werd het voorbije werkjaar gewerkt naar uitbreiding in andere sectoren. Zo werd een pilootproject opgezet aan de kustregio. In samenwerking met een aantal partners, waaronder het provinciaal steunpunt West-Vlaanderen, het adviesbureau Westkans en de betrokken lokale besturen, werd werk gemaakt van enerzijds de fysieke toegankelijkheid van een aantal badsteden. Daarnaast werd per badstad een assistentieteam opgezet dat ter plaatse gedurende de zomermaanden strandbezoekers met een handicap kon bijstaan.

Voor het basisproject (evenementen) werd op de begroting 2005 (B.A. 33.05) 90.000 € uitgetrokken, voor het kustproject 30.000 € op de begroting 2006 (B.A. 33.05).

*Beleidsopties en initiatieven september 2006 – september 2007*

Dat INTRO een succesformule is en voor verdere uitbreiding in aanmerking komt, staat buiten kijf. Op de begroting van het Vlaamse gelijkekansenbeleid viel het initiatief tot nu toe onder de noemer van project, maar intussen is het toe aan structurele inbedding. In onderling overleg met de projectverantwoordelijken zal het komende werkjaar worden gezocht naar de meest aangewezen formule hiertoe. Om de werking van INTRO in afwachting van een dergelijke structurele oplossing ook in het komende werkjaar te garanderen wordt op de begroting van 2006 een subsidie van 81.000 € voorzien (B.A. 33.05).

**Universal design als ontwerpfilosofie**

*Realisaties september 2005 – september 2006*

Een belangrijke actor waarop het toegankelijkheidsbeleid zich moet richten, wil het duurzame effecten realiseren op lange termijn, is het onderwijs. Eerder deze legislatuur werd vanuit een samenwerkingsverband tussen drie hogescholen architectuur, een onderzoek gevoerd naar de integratie van het ontwerpconcept 'Universal Design' in het curriculum van diverse ontwerpopleidingen. Het voorbije werkjaar bundelden de onderzoekers hun ervaringen en inzichten in een 'Universal Design Pedagogisch-Didactische koffer' (kortweg UD Toolkit). De toolkit bestaat uit twee delen: een wervend boekje met enkele korte teksten bij een achttal sprekende voorbeelden die de principes van Universal Design illustreren en een CD-rom met zeer uitgebreide informatie over het ontwerpconcept, gaande van de theoretische en wettelijke achtergrond, over didactisch materiaal tot een aantal methoden en strategieën. Dit professioneel informatief instrument – met inzichten uit een academische onderwijsbenadering en uit experimentele ontwerpoefeningen – is een unicum in Vlaanderen en kan bijdragen tot de verspreiding en toepassing van de principes van Universal Design in het ruime professionele en maatschappelijke veld.

De voorbereidingen en druk van deze Toolkit werd gefinancierd op de begroting van 2005 (B.A. 12.01) en dit voor een bedrag van 24.950 €.

*Beleidsopties en initiatieven september 2006 – september 2007*

Het komende werkingsjaar zal aan een breed actieplan gewerkt worden ter promotie en bekendmaking van de principes van Universal Design in het algemeen en van de Toolkit in het bijzonder. Meer specifiek zal onderzocht worden welke de aangewezen wegen en initiatieven zijn om dit ontwerpconcept ingang te laten vinden in de curricula van diverse ontwerpopleidingen enerzijds en binnen de actieve beroepsector (architecten, e.d.m.) anderzijds. De Vlaamse bouwmeester sprak alvast zijn engagement uit om hierin een stimulerende rol op te nemen.

Dit alles wordt ongetwijfeld een uitdaging op lange termijn. Een aantal concrete initiatieven zullen worden gelanceerd naar aanleiding van de week van Universal Design, die in het najaar van 2007 in het kader van het Europees Gelijkekansenjaar plaatsvindt.

Aangezien de voorbereiding van de week van Universal Design tot het takenpakket van ENTER behoort, zullen er op de begroting van 2007 enkel budgettaire implicaties zijn voor wat de kosten betreft die aan de eigenlijke activiteiten verbonden zijn. De middelen hiervoor werden voorzien op B.A. 12.04.

**Projectsubsidies**

*Realisaties september 2005 – september 2006*

Vanuit de begroting van het gelijkekansenbeleid werden ad hoc projecten gesubsidieerd die de prioriteiten van toegankelijkheidsbeleid mee onderschrijven en uitvoeren. De concrete voorwaarden waaraan een project moet voldoen om voor subsidiëring in aanmerking te komen zijn terug te vinden in de nieuwe subsidiegids 2005-2009.

In de begroting 2006 werd 111.000 € voorzien (B.A. 33.05) voor de subsidiëring van projecten m.b.t. de toegankelijkheidsthematiek.

*Beleidsopties en -initiatieven september 2006 – september 2007*

Voor de volgende beleidsperiode gelden dezelfde prioriteiten als hierboven.

In de begroting 2007 wordt m.b.t. de toegankelijkheidsthematiek 85.000 € aan projectmiddelen voorzien (B.A. 33.05).

### 3.4.2. Participatie

**Toegankelijkheidsoverleg Vlaanderen (TOV)**

*Realisaties september 2005 – september 2006*

Binnen een beleidsthema als toegankelijkheid is de inbreng van ervaringsdeskundigheid een must.

Daar waar op het niveau van de Provinciale Steunpunten Toegankelijkheid wordt samengewerkt met provinciale gebruikersplatforms (cf. supra) ontbrak een dergelijke samenwerking vanuit het Vlaamse gelijkekansenbeleid met een equivalent op Vlaams niveau.

Daarom werden het afgelopen werkjaar gesprekken aangeknoopt met het 'Toegankelijkheidsoverleg Vlaanderen' rond de mogelijkheden tot samenwerking. Intussen heeft deze organisatie zich ontplooid tot een volwaardige gesprekspartner op Vlaams niveau, zodat een rechtstreekse inbreng van gebruikers ook binnen het Vlaams toegankelijkheidsbeleid gegarandeerd is.

*Beleidsopties en -initiatieven september 2006 – september 2007*

De samenwerking met het Toegankelijkheidsoverleg Vlaanderen wordt dit najaar bestendigd in een samenwerkingsprotocol.

### 3.4.3. Samenwerking

**Provinciale Steunpunten Toegankelijkheid**

*Realisaties september 2005 – september 2006*

Vanuit het gelijkekansenbeleid wordt in iedere provincie een Provinciaal Steunpunt Toegankelijkheid (PST) gefinancierd. Zij coördineren het horizontale toegankelijkheidsbeleid op provinciaal niveau, informeren en ondersteunen de lokale besturen, oefenen een loketfunctie uit naar het brede publiek en een signaalfunctie naar het Vlaamse beleid. Ze werken hiertoe samen met minstens één provinciaal adviesbureau en een platform van gebruikers(organisaties). Deze steunpunten zijn opgericht via convenanten, waarbinnen de concrete taalstelling van deze steunpunten is bepaald.

De initiatieven die ieder steunpunt neemt, gebeuren op autonome basis maar kaderen in deze gezamenlijk geformuleerde doelstellingen en worden via de ambtelijke cel 'Gelijke Kansen in Vlaanderen' onderling afgestemd en gestroomlijnd. Dit gebeurt via een werkplan dat ieder PST jaarlijks opstelt (en dat eveneens als basis dient voor de jaarlijkse subsidiëring) en via gezamenlijk overleg dat tweemaandelijks plaatsvindt onder leiding van het Vlaamse gelijkekansenbeleid.

Waar mogelijk wordt jaarlijks ook werk gemaakt van een gezamenlijke actie tussen het Vlaamse gelijkekansenbeleid en de PST's. Deze kaderde de voorbije werkingsperiode in de operationalisering en bekendmaking van de Toevladatabank (cf. supra) over de provinciegrenzen heen.

Voor deze steunpunten werd voor de periode november 2005 – november 2006, 49.605 € per steunpunt begroot (B.A. 43.11).

*Beleidsopties en -initiatieven september 2006 – september 2007*

Eind oktober wordt door ieder steunpunt een nieuw actieplan ingediend en in onderling overleg besproken. Eens zicht op de concrete intenties binnen ieder steunpunt zal worden nagedacht over een nieuwe gezamenlijke actie voor 2007.

Voor deze steunpunten werd voor de periode november 2006 – november 2007, 49.605 € per steunpunt begroot (B.A. 43.11).

**Ronde Tafel Toegankelijkheid**

*Realisaties september 2005 – september 2006*

In maart 2006 werd op initiatief van de Vlaamse minister van Gelijke Kansen een eerste Ronde Tafel toegankelijkheid georganiseerd met alle betrokken actoren op Vlaams niveau. Bedoeling is om op die manier een forum te creëren voor overleg en informatie en tot gezamenlijke prioriteiten en afspraken te komen.

*Beleidsopties en -initiatieven september 2006 – september 2007*

Dit concept van ronde tafel zal jaarlijks worden hernomen.

Kathleen VAN BREMPT,

*Vlaams minister van Mobiliteit, Sociale Economie en Gelijke Kansen*

# Bijlage I Samenvatting van de beleidsintenties en initiatieven voor het volgende begrotingsjaar

**Coördinerend beleid**

*Open Coördinatiemethode*

Begin november zullen de actieplannen, waarmee concreet invulling gegeven wordt aan de strategische en operationele doelstellingen, gefinaliseerd worden. De Commissie Gelijke Kansen zal in het komende werkjaar tweemaandelijks samenkomen. Tegen 15 juli 2007 dienen de commissieleden een voortgangsrapport in met betrekking tot de realisatie van de lopende actieplannen.

*Mainstreaming eigen initiatieven*

Verderzetting van het initiatief inzake registratie kansengroepen, ontwikkeling van de databank experten, verderzetting van de voorbereiding van een concreet ontwerp van regelgeving, creatie van een conceptueel en budgettair kader voor het aangepast vervoer.

*Maatschappelijk draagvlak voor gelijke kansen*

Organisatie van een congres m.b.t. seksuele oriëntatie, crossmediale imagocampagne inzake combinatie arbeid en gezin, organisatie van de week van Universal Design, regelgeving en acties m.b.t. gelijke behandeling

**Functioneel beleid**

*Algemeen*

Finalisering en implementatie van het Gelijke behandelingsplan (werktitel), voeren van de onderhandelingen m.b.t. de meerjarenplanning en het jaarplan 2007 van het (nieuwe) Steunpunt Gelijkekansenbeleid.

*Gender*

Verdere implementatie actieplan loonkloof/loopbaankloof, verdere opvolging van het vormingsinitiatief Steunpunt Internationaal Privaatrecht, onderzoek, verdere afhandeling ontwerp van decreet evenwichtige participatie v/m in Vlaamse advies- en bestuursorganen, verdere ondersteuning van het middenveld, met specifieke aandacht voor allochtone vrouwenorganisaties, verdere samenwerking met provinciale coördinatoren.

*Seksuele oriëntatie*

Implementatie van beleidsaanbevelingen uit Zippp-onderzoek en holebizorgonderzoek, verdere ondersteuning van het middenveld, verdere samenwerking met provinciale coördinatoren.

*Toegankelijkheid*

Verdere opvolging werking ENTER en INTRO, verdere opvolging werking provinciale adviesbureaus, verdere uitbreiding van de databank Toegankelijk Vlaanderen, promotie van Universal Design als ontwerpfilosofie, verdere samenwerking met Toegankelijkheidsoverleg Vlaanderen en met de provinciale steunpunten toegankelijkheid, organisatie van een Ronde Tafel Toegankelijkheid – 2007.

# Bijlage II Overzicht resoluties en aanbevelingen Vlaams Parlement m.b.t. het Vlaamse gelijkekansenbeleid

In de loop van het werkjaar 2005-2006 werden volgende moties en resoluties door het Vlaams Parlement aangenomen:

1. Motie van aanbeveling m.b.t. Beleidsbrief Gelijke Kansen, beleidsprioriteiten 2005-2006, van mevrouw Michèle Hostekint, de heer Jan Rogiers en de dames Hilde Eeckhout, Helga Stevens en Hilde Crevits (*Parl. St.* 2005-06, nr. 561-6);

2. Resolutie van de heren Herman Schueremans, Jan Rogiers en Sven Gatz en de dames Hilde Crevits, Helga Stevens en Else De Wachter betreffende de algemene maatschappelijke aanvaarding en gelijkschakeling van holebi's (*Parl. St.* 2005-06, nr. 633-3).

De wijze waarop gevolg gegeven weer aan deze documenten, werd in de onderhavige beleidsbrief per onderdeel behandeld.

# Bijlage III Afkortingen

| | |
|---|---|
| ODAV | Overleg Diensten Aangepast Vervoer |
| TOV | Toegankelijkheidsoverleg Vlaanderen |
| VVP | Vereniging van Vlaamse Provincies |
| VVSG | Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten |